

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" ◊ ΤΕΥΧΟΣ 17, ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2012

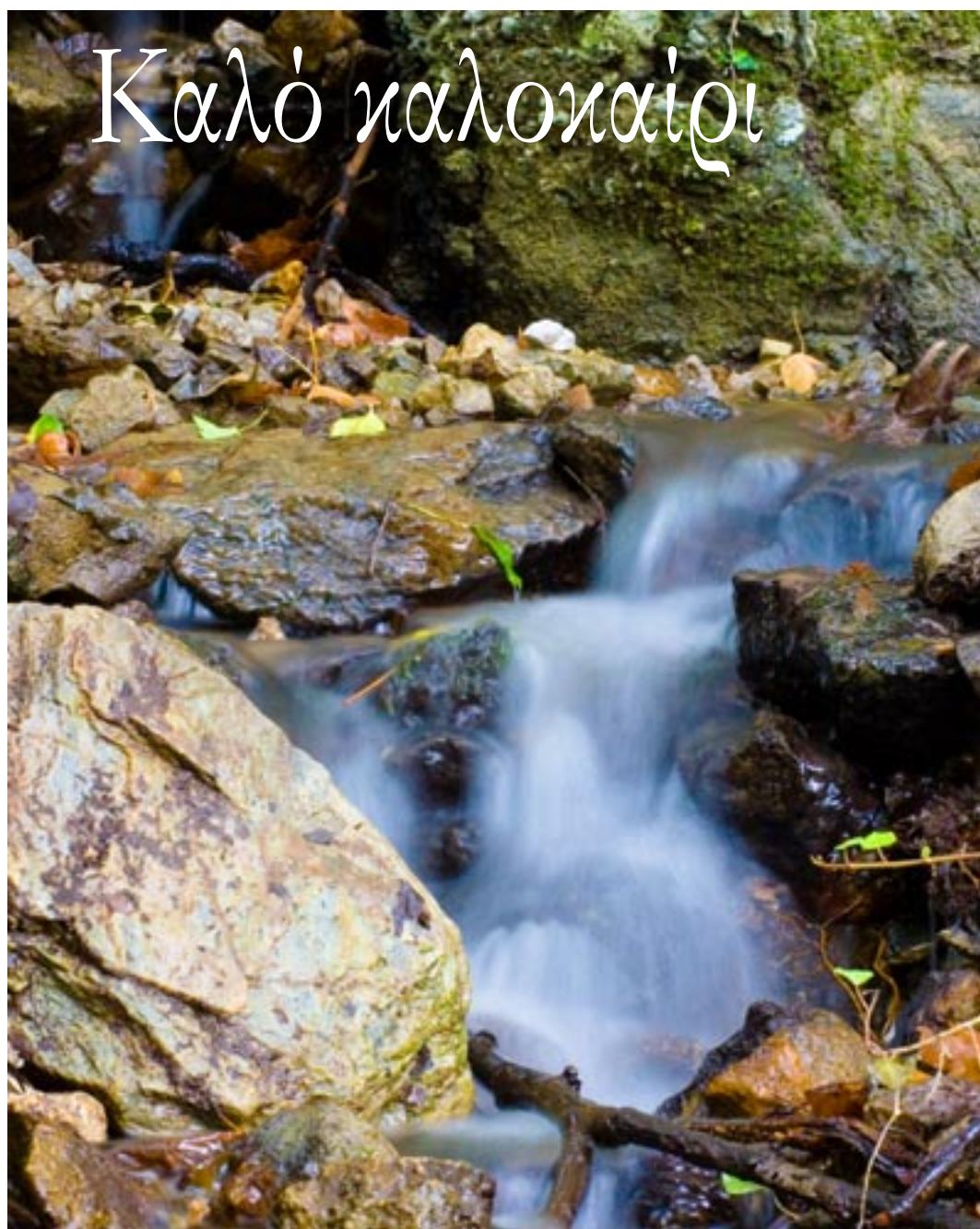
**ΦΟΒΗΤΡΟ ΤΑ
ΑΓΡΙΟΓΟΥΡΟΥΝΑ**
σελ. 3

**ΣΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΗΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ**
σελ. 4-5

**ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ
ΒΡΕΤΤΑΚΟ**
σελ. 28

Καλό καλοκαίρι

ΝΗΡΙΟΝ ΕΠΕ τεχνική εταιρεία

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΙΔΙΩΤΕΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ
ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

REAL ESTATE

ΑΓΟΡΕΣ
ΠΩΛΗΣΕΙΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΕΧ. ΓΡΑΦΕΙΑ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΕΣ ΣΤΑΤΙΚΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ανακαινίσεις, ενεργειακά πιστοποιητικά, νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων
ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 22 - 104 32, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210-3246589, 210-5243774

Σημείωμα του Εκδότη

Τριάντα οχτώ χρόνια δημοκρατίας, και για πρώτη φορά ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν κάνει τη θεσμοθετημένη δεξίωση στο Προεδρικό Μέγαρο αλλά στη μνήμη αυτών που θυσιάστηκαν στο βωμό της δημοκρατίας κατέθεσε στεφάνι στο Πάρκο Ελευθερίας, εκεί που επί δικτατορίας ήταν η βάση του ΕΑΤ/ΕΣΑ. Η κίνηση του Προέδρου, αυτές τις δύσκολες μέρες, φέρνει στο νου ότι ίσως ήρθε η ώρα να αφήσουμε τα γλέντια και να ενδοσκοπήσουμε, να συγκεντρωθούμε στις αξίες προχωρώντας στο μέλλον παίρνοντας παράδειγμα από τα μαθήματα του παρελθόντος. Και ενώ η καλοκαιρινή ραστώνη φαίνεται ότι μας έχει παραλύσει, βρισκόμα-

στε μπροστά ίσως σε ένα από τα κρισιμότερα καλοκαίρια της νεότερης ιστορίας της Ελλάδας. Και το ερώτημα που αναφύεται είναι: «είναι οι άνθρωποι αντάξιοι των περιστάσεων»; Οι πολιτικοί, οι τεχνοκράτες, οι διαχειριστές αυτής της χώρας. Μέσα από τον Πολυδεύκη έχουν παρουσιασθεί αρκετά άρθρα με σκέψεις και προτάσεις για δράσεις που μπορούν να γίνουν στην περιοχή μας. Η συζήτηση συνεχίζεται και σε αυτό το τεύχος. Το βήμα έχει πάρει ο Ν. Μοιράγιας με το άρθρο του. Η συνεχώς αυξανόμενη ανεργία στα αστικά κέντρα στρέφει τους ανθρώπους σε άλλες διεξόδους και στην αποκέντρωση. Εμείς θα επιμένουμε στη συζήτηση και,

που ξέρει κανείς, μπορεί αυτά τα εγκαταλειμμένα χωράφια να βρουν καινούρια άνθηση. Κι όπως επισημαίνει κι ο Καστανιώτης να ξαναμάθουμε να ξεχωρίζουμε αυτά που καλλιεργούνται και τρώγονται. Σ' αυτό το τεύχος επίσης έχουμε σημαντικής επιστημονικής αξίας άρθρα-τεκμήρια από τον αρχαιολόγο Λ. Σουχλήρη και την προϊσταμένη των ΓΑΚ ιστορικό – αρχαιολόγο Π. Γαβαλά με ενδιαφέροντα στοιχεία για την περιοχή μας από την αρχαιότητα μέχρι το δέκατο ένατο αιώνα. Ας μην τα διαβάσουμε μόνο σαν ιστορίες αλλά ας εμβαθύνουμε στη γνώση που κρύβουν. Όμως επιτρέψτε μου να μείνω στο άρθρο του κ. Ευάγγελου Ανδριανού

που δίνει τα ιστορικά στοιχεία για την κατασκευή του δρόμου και της γέφυρας που ένωσαν τα χωριά πάνω από τον Κάστορα με την Καστανιά και τη Σπάρτη. Τα ανθρώπινα χέρια και η ανθρώπινη θέληση έσκαψαν το δρόμο από την πλατεία της Καστανιάς μέχρι τη γέφυρα με κασμάδες. Οι προσφυγοπούλες της Νέας Λιβεράς έσπαζαν την πέτρα για την οδόστρωση, εικόνα-σημαία, εικόνα-σταθμός. Έτσι θα κλείσουμε αυτό το σημείωμα του εκδότη: τα ανθρώπινα χέρια, το μυαλό, η θέληση, η ψυχή, το τσαγανό δεν βρίσκουν εμπόδια. Από όλο το Διοικητικό Συμβούλιο
Καλό Καλοκαίρι

Έντυπη εφημερίδα

«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:
Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059
τηλ.: 6973208890, 6944377514
<http://kastori.gr>, <http://polydefkis.gr>
e-mail: info@polydefkis.gr

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή
Συντακτική Επιτροπή
Βαρβάρα Κεμεριδού,
Ευγενία Λαμπή, Ελένη Βλαχογιάννη,
Αναστασία Καδρακάζη,
Γαρυφαλία Ρουμειώτη,
Θάνος Τζωρτζάκης, Γιάννης Αρφάνης.

Επιμέλεια Ύλης
Αγροτικά, Αθλητικά: Γιάννης Αρφάνης
Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή,
Κων/νος Καλκανδής
Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη,
Καίτη Σμυρνίου
Οικονομικά: Κων/νος Καλκανδής,
Θάνος Τζωρτζάκης
Πολιτιστικά: Βαρβάρα Κεμεριδού,
Ευγενία Λαμπή
Φωτογραφικό υλικό: Βασ. Λαγανάς,
Γιάννης Αρφάνης, Γ. Λαγανάς, Θ.
Ανδριανός, Π. Γεωργαράς
Χορηγίες: Καίτη Σμυρνίου
Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές
Κασόρι – Βόρειοι Δήμοι:
Δημητράκης Κραμποβίτης,
Θεόδωρος Αλαφονγιαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης
Δημητρακόπουλος, Νίκος Λαγανάς
ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos,
Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis,
Αλάσκα: Maria Bascous
Αυστραλία: Angela Vasilas

Σχεδίαση-επιδοποίηση:
NHPION EPE
Βερανζέρου 22, τ.κ. 10432, Αθήνα
τηλ.: 2103246589
Εκτύπωση offset:
Μπουζάλας-Ζουγανέλης ο.ε.
25ης Μαρτίου 123, Περιστέρι
τηλ.: 2105781638

Καστανιώτικα

Ήταν το γεγονός της χρονιάς κάθε καλοκαίρι για όλους τους Β. Δήμους. Σαν παιδιά το περιμέναμε με ανυπομονησία: όλοι είχαν κάτι να περιμένουν από το πανηγύρι της Καστανιάς στο τέλος Ιουλίου. Τα χωράφια γέμιζαν από ζώα προς πώληση: άλογα, γαϊδούρια, γίδες, γουρούνια, καμά αγελάδα. Στα μεζεσιένια οι έμποροι άπλωναν την πριμάρια τους. Τα ποδοσφαιράκια, η σκοποβολή, οι κρίκοι τραβούσαν το ενδιαφέρον των νέων. Ο Καστανιώτης πρόφτασε αρχές του '60 και το Γύρο του Θανάτου με Ιταλούς αναβάτες στις μοτοσυκλέτες μέσα στο θρυλικό βαρέλι. Ό,τι μπορεί να φανταστεί ο νους του ανθρώπου εκείνη την εποχή ήταν εμπρός σου: μια βόλτα, ένα ξαπόστιαμα για μια πορτοκαλάδα, ένα "υποβρύχιο" δίπλα στις βρύσες, στο αναψυκτήριο, έργο του Γ. Θεοφιλόπουλου από το 1897. Το βράδυ, κάτω στην πλατάνα, λαμπρόνια, παρέες με τα τραπέζια γεμάτα από παγωμένη μπίρα FIX, όλοι με τα καλά τους, γλεντούσαν

με τις λαϊκές κομπανίες και όχι παρακαλώ με ονόματα παρακαπανά, ακόμα και η θρυλική Πόλυ Πάνου πέρασε από την πίστα. Τα χρόνια περνούσαν, τα ζώα για ανταλλαγή και πώληση λιγόστεψαν, οι συνθήκες άλλαξαν, οι συκοινωνίες βελτιώθηκαν, ήρθε και το καλοκαίρι με το δημοψήφισμα που έγινε πάνω στο πανηγύρι με τη σχετική απαγόρευση για συγκεντρώσεις, ποτά κλπ., και το πανηγύρι μας έσβησε ξαφνικά. Έκτοτε έγιναν κάποιες προσπάθειες για αναβίωσή του αλλά ήταν αργά. Έπρεπε σε όλους μας η νοσταλγία για εκείνη την εποχή, εποχή δυσκολιών αλλά αθωότητας και ελπίδας για ένα καλύτερο αύριο. Στο περιοδικό μας αρκετές φορές ο Καστανιώτης είχε την τιμή να δει φωτογραφίες του δημοσιευμένες. Πάντα όλες οι φωτογραφίες είναι τραβηγμένες στο χωριό μας σε μέρη που τα βλέπουμε καθημερινά και κρύβουν μια ομορφιά πρωτόγνωρη. Θα ήθελα με την

ευκαιρία αυτή να προτρέψω όλους μας να στέλνουμε στο περιοδικό φωτογραφίες μόνο από την περιοχή μας. Άλλες φωτογραφίες από άλλους τόπους ας τις στέλνουμε στα ειδικά περιοδικά.

Πολλοί που έφυγαν από το χωριό μας και εγκαταστάθηκαν στα αστικά κέντρα οικά οικά έχασαν την επαφή τους με τη γη και τη φύση, η μνήμη αιόνησε, μπερδεύτηκαν οι εικόνες και οι επιθυμίες, και πολλές φορές η επαφή με τη γη και τις καλλιέργειες οδηγούν σε τραγελαφικές καταστάσεις. Έτσι, παριώπισά μας που προέτρεψε κάτοικο της πόλης να μαζέψει ό,τι θέλει από τον κήπο, τράβαγε τα μαλλιά της όταν είδε να πετοκόβουν τις εύρωστες αγγουριές για κολοκυθοκορφάδες και οι καυφέδες ανάμεσα στις μελιζάνες να ξεριζώνονται για καρδιά. Λοιπόν να ρωτάμε πατριώτες γιατί όλα τα φυτά δεν είναι και αθώα.

Γεια σας πατριώτες

Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr

Σήμερα, μέσα σε αυτή την κρίση που οι αγρότες δίνουν τον αγώνα τους για ένα μικρό εισόδημα κάτω από αντίξοες συνθήκες, προστέθηκε ένας σημαντικός εχθρός, τα αγριογούρουνα. Εδώ και αρκετά χρόνια το φαινόμενο μαστιίζει την περιοχή μας, όπως και όλη τη Λακωνία. Όμως φέτος ο κόμπος έφτασε στο χτένι. Η εικόνα θυμίζει βιβλική καταστροφή. Οι καλλιέργειες του καλαμποκιού αλλά και τα μπουστάνια οδηγούνται σε πλήρη εξοφάνιση. Οι αγρότες για να προστατέψουν τις καλλιέργειές τους αναγκάζονται να φυλάνε σκοπιά όλη τη νύχτα και με κίνδυνο της ίδιας της ζωής τους. Αλλά μάταια γιατί μιλάμε για ορδές αγριογού-

νική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, η οποία έστειλε γεωπόνους ώστε να τεκμηριώσει το μέγεθος της ζημιάς στις Τ.Ε. Καστορείου, Σελλασίας και Κονιδίτσας. Σας παραθέτουμε απόσπασμα της γνωμάτευσης: «Τα αγριογούρουνα έχουν κυριολεκτικά ισοπεδώσει τα στελέχη των φυτών και κατατρώνουν τους σπάδικες, σχηματίζοντας κηλίδες διαμέτρου 10m. Δεν υπάρχει αγροτεμάχιο στις γύρω περιοχές που να μην έχουν εισέλθει. Σε μεγαλύτερο ακόμη κίνδυνο βρίσκονται οι φυτείες αραβοσίτου προοριζόμενου για παραγωγή καρπού, λόγω του πλέον παρατεταμένου βιολογικού κύκλου εφόσον η συγκομιδή γίνεται τέλη

Αγριογούρουνο στο δρόμο Παρδάλι - Πελλάνα σε φωτογραφία του Γ. Αρφάνη.

να επεκτείνονται με τον ίδιο ρυθμό οι καταστροφές κάθε βράδυ, οι καλλιέργειες θα φθάσουν, προ της συγκομιδής, στο στάδιο της

ποιος είδε αγριογούρουνο στον Ελικώνα όλοι είπαν ότι έλεγε ψέματα. Σήμερα τα αγριογούρουνα στον Ελικώνα βρίσκονται σε με-

Τα αγριογούρουνα ρημάζουν τον τόπο

ρουνων και όποιος γνωρίζει (κυνηγός) σχετικά με την αντιμετώπισή τους, μπορεί να καταλάβει το μέγεθος του κινδύνου.

Σεπτεμβρίου. Σε όμορες καλλιέργειες μπουστάνιων και κηπευτικών (μικρής έκτασης οικογενειακοί λαχανόκηποι) τα αγριογού-

ολοσχερούς καταστροφής».

Η ανάγκη για άμεση λύση είναι επιτακτική. Οι αγρότες προτείνουν είτε να επιταχθούν τα αγριογούρουνα είτε να διευρυνθεί η περίοδος για το κυνήγι τους.

Όμως αξίζουν ορισμένες επισημάνσεις. Επί χρόνια, συστηματικά, χρεώνονται οι οικολόγοι – ανώνυμα – ότι έχουν γεμίσει την Ελλάδα, φίδια, αρκούδες, αγριογούρουνα, λύκους, αετούς και διάφορα άλλα ζώα και πτηνά. Σας παραπέμπω στην ιστοσελίδα του forum του κόμματος των κυνηγών <http://www.phorum.gr/viewtopic.php?f=52&t=153436&start=330> όπου μεταφέρω αυτούσιο το σχόλιο:

«Οι κυνηγοί του αγριογούρουνου ήταν πολύ λίγοι και οι περισσότεροι βρίσκονταν στη Β. Ελλάδα. Στις υπόλοιπες περιοχές ήταν ελάχιστοι και αποτελούσε είδηση να θηρευθεί κάποιο αγριογούρουνο την εποχή εκείνη. Για παράδειγμα, στη Στερεά Ελλάδα, στην περιοχή μου την Βοιωτία, όταν κά-

γάλο αριθμό. Όταν στην 20ετία 1950-1970 θήρευσαν κάπρο στον Παρνασσό, ο κυνηγετικός τύπος της εποχής το ανέφερε σαν απίστευτο γεγονός. Υπάρχουν τα περιοδικά εκείνα που αναφέρονται στο θέμα αυτό: «Στις μέρες μας, υπάρχουν αγριογούρουνα ακόμη και στην Πελοπόννησο, χάρη στις προσπάθειες των κυνηγών και των συλλόγων τους, με αποτέλεσμα τα μέρη αυτά να προσελκύουν κυνηγούς απ' όλη την Ελλάδα».

Σε αυτή την άναρχη χώρα, ποιος προστατεύει τη βιοποικιλότητα κάθε περιοχής; Μπορεί κάθε ομάδα πληθυσμού να τροποποιεί το περιβάλλον για να ικανοποιήσει τα χόμπι της; Έτσι λοιπόν η Πελοπόννησος μετατράπηκε σε θηρευτικό προορισμό για τους κυνηγούς αγριογούρουνου αλλά κατά τα άλλα η φυτική και ζωική παραγωγή που αποτελεί το εισόδημα εκατοντάδων χιλιάδων παραγωγών και κατ' επέκταση η Ελληνική οικονομία, τι σημασία έχει;

ΕΛ

Ομάδα αγριογούρουνων. Φωτογραφία από ίντερνετ.

Κάτω από την ολιγορτία της πολιτείας, μια ομάδα καλλιεργητών από το Καστόρι, τη Σελλασία και την Κονιδίτσα, με το συντονισμό του πατριώτη μας Κώστα Γ. Σκαφιδά, έκαναν παράσταση στο Δασαρχείο της Σπάρτης, το οποίο τους παρέπεμψε στη Γε-

ρουνα έχουν προκαλέσει εκριζώσεις και έχουν παρασύρει πλέγματα που έχουν τοποθετηθεί για περιφράξη. Από το μέγεθος των κηλίδων καταστροφής, οι αγέλες πρέπει να είναι πολυπληθείς και πολλά ζώα και ογκώδη και καταλήγει, «εάν συνεχιστούν

Το Παζάρι της Καστανιάς στο Χθες και στο Σήμερα

Το Παζάρι της Δευτέρας στην Καστανιά, ως

θεσμός, έρχεται από παλιά και θα πρέπει να είναι σύγχρονο με την ανάπτυξη του χωριού σε κεφαλοχώρι και την ανάδειξή του σε εμπορικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Μνήμες το φέρνουν σαν ένα από τα μεγαλύτερα στη Λακωνία, που κάλυπτε όλα τα είδη των εμπορικών συναλλαγών. Τα παλαιότερα χρόνια λέγεται, ότι γινόταν κάθε Κυριακή και για να μην παρεμποδίζεται η τέλεση της Θείας Λειτουργίας μεταφέρθηκε στην Δευτέρα. Εμπορικά καταστήματα, βιοτεχνίες, εργαστήρια, καταστήματα παροχής υπηρεσιών, ζωαγορά με λειτουργία σφαγείων, υπαίθρια αγορά οπωροκηπευτικών και αγροτικών προϊόντων συνθέτουν την ντόπια αγορά, στην οποία συμμετείχαν και φεριοί έμποροι με διάφορα είδη οικιακής

χρήσης από Σπάρτη ή άλλες πόλεις. Θυμάμαι κατεβαίνοντας την πλατεία, απ' αριστερά τους πάγκους με τα οπωροκηπευτικά και άλλα αγροτικά προϊόντα με τις παλάντζες και τα κανιάρια για το ζύγιομα. Ακριβώς απέναντι, στην ίδια κατεύθυνση του δρόμου, στη σειρά ήταν οι πάγκοι με χαλιά, κιλίμια, κουβέρτες, υφάσματα και άλλα είδη οικιακής χρήσης. Στην κάτω Πλατεία, που ονομαζόταν και «Χασάπικα» από τα υπάρχοντα εκεί σφαγεία, συναντούσαμε τους πάγκους της ψαγαγοράς και στη συνέχεια τη ζωαγορά. Από εκεί στους παρακείμενους δρόμους μέχρι το εργοστάσιο «Αγρότης» ξεκινούσαν τα σαμαράδικα-πεταλωτήρια, παρακάτω, δίπλα από το σπίτι του Αθανασίου Διακόπουλου η μεγάλη πλάσιγγα για το ζύγιομα των ζώων. Η Πλατεία ήταν γεμάτη κόσμο και οι δρόμοι και τα σοκάκια του χωριού γεμάτα με δεμένα ζώα για τη μεταφορά από τα γύρω χωριά. Για αγορά ή για πώληση, αλλά και για κοινωνικές συναναστροφές ερχόντουσαν από όλα τα χωριά, από Λογγάστρα και Σουσιάνους

μέχρι Σκορτινού, Κολλίνες και Βλαχοκερασιά και από Σελλασιά μέχρι Δυρράχι, Νιχώρι και Αλαγονία.

Για όλη αυτή την περιοχή το Παζάρι αναδείχθηκε ο σημαντικότερος χώρος ανάπτυξης της υπαίθριας εμπορικής δραστηριότητας, αλλά και κοινωνικής συναναστροφής σε κοινωνικοπολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Λάβαιναν χώρα κλεισίματα κάθε λογής συμφωνιών, ιδιωτικά συμφωνητικά, Συμβολαιογραφικές πράξεις, άλλες παροχές υπηρεσιών, συγγενικά και φιλικά ανταμώματα, αλλά και παντρολογήματα. Η φράση «θα τα πούμε τη Δευτέρα στο Παζάρι ή θα σε πληρώσω στο Παζάρι» το δηλώνει μέχρι και σήμερα ως σημείο αναφοράς για τις όποιες σχέσεις και συναλλαγές. Μετά το 1960 το Παζάρι επηρεαζόμενο, σταδιακά, από τις κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που επήλθαν, παρουσιάζει φθίνουσα πορεία ανάλογη της μεγάλης μείωσης του πληθυσμού σε όλη την περιοχή μας, αλλά

και τη εύκολη πρόσβαση των κατοίκων σε άλλες αγορές. Όμως, η σταθερή παρουσία των λίγων εναπομεινάντων κατοίκων της περιοχής συντηρεί το μύθο γύρω από την μοναδική ατμόσφαιρα του Παζαριού. Προσέρχονται και σήμερα, άλλοι για την αγορά των απαιτούμενων της εβδομάδας και άλλοι έστω για μια βόλτα, μια συνάντηση με γνωστά ή συγγενικά πρόσωπα. Στο σημερινό Παζάρι βλέπουμε την υπαίθρια αγορά με περιορισμένα προϊόντα και λιγοστούς πάγκους. Από τους παλαιότερους ντόπους παραγωγούς –πωλητές οπωροκηπευτικών που συναντήσαμε τη Δευτέρα, στις 04/06/2012, η Δήμητρα Γ. Λάμπου, που επί 57 χρόνια κάθε Δευτέρα βρίσκεται στην ίδια θέση. Το ίδιο και η Κατερίνη Ν. Λιναρδάκη, της οποίας τη σκυτάλη έχει πάρει πλέον ο γιός της Βασίλης. Ο Παναγιώτης Καλομοίρης από τη Βορδονία, ο Παναγιώτης Βλαχοχρήτος από τη Σπάρτη (σύζυγος της Παναγιώτας Κουτισομπού), ο Ηλίας Σμυρνιός από τα

Ο τόπος μας

Καστανιάς

Περιβόλια, η Κωσταντίνα Κούτρου από τη Σπάρτη, η Ματούλα Μαστρογιαννάκου από τη Στεφανιά, ο Γιάννης Μύλης από το Άργος (περισσιαϊκά) συμπλήρωναν τη σειρά των πάγκων των οπωροκηπευτικών. Πιο κάτω ο Κώστας Σμυρνιός από τα Περιβόλια με μέλι και οι Παναγιώτης Βουρδούσης, Παναγιώτα Παπαδοπούλου-Γενοβέζου και Βασίλης Λάμπος (περισσιαϊκά) με ντόπιο τυρί και μυζήθρες. Επίσης συναντήσαμε δύο ανθοπαραγωγούς με άνθη και φυτά, την Βασιλική Τρουποοκιάρη από τα Ανώγια και τον Αθανάσιο Μαραγκό από τη Σπάρτη και τέλος στην κάτω Πλατεία, τον ιχθυέμπορα Νικόλαο Αλειφέρη από τη Σπάρτη. Τύχαμε και τον κηνοτρόφο Αθανάσιο Καραβέρδο με πουλερικά στη θέση της παλιάς ζωαγοράς. Το δικό τους μερίδιο στο Παζάρι συνεχίζουν να έχουν και όλα τα άλλα καταστήματα, παντοπωλεία, καφενεία, ταβέρνες και αυτά που έχουν και μαναβική, όπως του Κώστα Ρουμελιώτη και του Αντώνη Κούμαρη. Ο κόσμος λιγοστός και οι συναλλαγές λίγες. Το Παζάρι προοιμεί, πλέον, τις περιόδους των γιορτιών και τον Αύγουστο για να

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

πάρει τα πάνω του, κάνοντας εναγώνια προσπάθεια να κρατηθεί και να επιζηήσει επαναπροσδιορίζοντας ταυτόχρονα το σκοπό ύπαρξής του στις αλλαγές που έχει επιφέρει ο χρόνος.

Πα' όλα αυτά, παραμένει θεσμός και είναι ακόμη ένα οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό γεγονός και όλοι μας θέλουμε να συνεχίσει να υπάρχει. Αλλά δεν φτάνει μόνο η θέληση, χρειάζονται ενέργειες, ώστε η ντόπια παραγωγή να αυξηθεί και να είναι σύμφωνη με τις σημερινές απαιτήσεις της παραγωγικής διαδικασίας και προσιτές για τον καταναλωτή τιμές προϊόντων και εμπορευμάτων, ώστε να είναι πιο ανταγωνιστικές με αυτές των άλλων πλησιέστερων αγορών. Και εμείς όλοι μας, ως καταναλωτές, ας αντισταθούμε σε προκλήσεις και σειρήνες, που έχουν σκοπό να αφανίσουν τους μικροπαραγωγούς και μικροεπιχειρηματίες και ας προτιμήσουμε τα ντόπια αλλά και στην πόρτα μας προϊόντα και εμπορεύματα, ενισχύοντας την τοπική αγροτική, κηνοτροφική και εμπορική δραστηριότητα προς όφελος του τόπου μας.

Ε. Βλαχογιάννη

Ἀναμνήσεις ἀπό τήν παιδική ζωή

Εὐαγγέλου Ἀνδριανῶ*

“Ο δρόμος δε γίνεται μόνο για λίγους ανθρώπους. Τον φτιάχνουν λίγοι και τον χαίρονται όλοι. Ο δρόμος είναι για όλον τον κόσμο. Είναι για τον πλούσιο και το φτωχό, για τον άρχοντα και το ζητιάνο. Με το δρόμο ένα βουνό ανταμώνει με το άλλο βουνό, μια πολιτεία δίνει το χέρι στην άλλη. Είναι δρόμοι στρωτοί, πλατιοί και ίσοι σαν τους δρόμους της πόλης. Είναι δρόμοι στενοί και δύσκολοι, που ανεβαίνουν τους γκρεμούς περνούν τις ρεματιές κι έρχονται στους δροσερούς λόγκους”.

Αφίσα για τη “λεωφόρο Μεγαλοπόλεως - Ρουτσιῶν - Σπάρτης”. Κυκλοφόρησε το 1924 και παραχωρήθηκε ευγενώς από τον κ. Ιω. Ρεξίνη.

Ἀπό “Τα ψηλά βουνά” του Ζαχ. Παπαντωνίου

Ὁ αὐτοκινητόδρομος ἀπό Καστανιά πρὸς Γεωργίτσι, Ἀγόριανη, Λογκανίκο ἔχει μιά ἱστορία ἐνδιαφέρουσα καί χαρακτηριστική τῆς ζωῆς στά παλαιότερα χρόνια.

Οἱ κάτοικοι ἀπό αὐτά τὰ χωριά κατέβαιναν μέ τὰ πόδια ἢ μέ ζῶα στήν Καστανιά, ἔπαιρναν ἀπό ἐκεῖ το λεωφορεῖο, πήγαιναν στή Σπάρτη καί γύριζαν μέ παρόμοιο τρόπο ἢ καί πήγαιναν κατ’ εὐθείαν στή Σπάρτη μέ τὰ πόδια ἢ μέ τὰ ζῶα. Αὐτή ἡ ἀπαράδεκτη κατάσταση ἔφερε ἕναν «ἱστορικό συμβιβασμό»: Οἱ δύο μεγάλοι κομματάρχες τοῦ Γεωργιτισιοῦ, γιατροῖ Γκουζούλης καί Ἀλούπης, ἔνωσαν τίς δυνάμεις τους καί, στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1928, πήγαν στό Βενιζέλο καί τοῦ ἐδήλωσαν ὅτι θά τόν ψηφίσουν «μονοκούκι» ἄν ὑποσχεθῆ ὅτι θά φτιάξῃ τὸ δρόμο πέρα ἀπό τήν Καστανιά. Ὁ Βενιζέλος τὸ ὑποσχέθηκε, ψηφίσθηκε ἀπό ὅλα τα χωριά καί κράτησε τήν ὑπόσχεσή του. Ὁ δρόμος ἔγινε ἀπό τήν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ τῆς Καστανιάς μέχρι ἐπάνω, ἀλλά δέν ὑπῆρχε γέφυρα. Τότε ἐπεκράτησε τὸ φιλότημο καί ἡ λαχάρα νά ἰδοῦν αὐτοκίνητο καί τὰ πάνω χωριά. Ἐφτιαξαν μιά ξύλινη γέφυρα, ἔσκαψαν ἕναν ἀνηφορικό δρόμο ἀπό τὸ ποτάμι μέχρι τὸ σημεῖο πού ἀρχίζει ὁ νέος αὐτοκινητόδρομος, ἔδωσαν μέ γερές τριχιές ἕνα λεωφορεῖο δώδεκα θέσεων μέ πάνινη σκεπή, ἕνα μικρὸ αὐτοκίνη-

το, «φορτάκι», καί μιά τρίκυκλη μοτοσυκλέττα μέ καλάθι, ἔβαλαν “πλάτη” καί τὰ ἀνέβασαν στήν ἀρχὴ τοῦ δρόμου. Ἀπό ἐκεῖ ξεκίνησαν τὰ ὀχήματα καί ἔφθασαν στό Γεωργίτσι ὅπου τους ἔγινε θριαμβευτική ὑποδοχὴ μέ ζητωκραυγές, στεφάνια καί λόγους...

Ἡ συνέχεια ἔχει ἐνδιαφέρον: Οἱ ἄνθρωποι κατέβαιναν μέ τὸ λεωφορεῖο πού παρέμενε στήν ἀντίπερα ὄχθη μέχρι τήν ἀρχὴ τοῦ αὐτοκινητόδρομου, ἔπαιρναν στά χέρια τὰ πράγματά τους, περνοῦσαν τὸ ποτάμι ἀπό τήν ξύλινη γέφυρα, ἔφταναν στήν πλατεία τῆς Καστανιάς μέ τὰ πόδια, ἔπαιρναν ἀπό ἐκεῖ τὸ ἄλλο λεωφορεῖο καί πήγαιναν στή Σπάρτη. Στήν ἐπιστροφὴ ἀκολουθοῦσαν τήν ἀντίστροφη πορεία. Ἡ κατάσταση αὐτὴ συνεχίσθηκε μέχρι τὸ 1936 πού ἔγινε ἡ γέφυρα. Στὸ μεταξύ οἱ πιτσιρικοί εἶχαν τήν εὐκαιρία νά βγάλουν μερικὲς δεκάρες βοηθώντας τοὺς ταξιδιώτες νά μεταφέρουν τὰ πράγματά τους ἀπὸ τὴ μιά ὄχθη στήν ἄλλη.

Ἡ γέφυρα ἔγινε τὸ 1936. Εἶναι ὅλη ἀπὸ τσιμέντο μέ μεταλλικά ὑποστηρίγματα γιὰ τήν ἐξουδετέρωση τῶν κραδασμῶν καί γιὰ ἀντισεισμικὴ προστασία. Γιὰ τὸ καλοῦπώμα τῆς χρειάστηκαν μεγάλες ποσότητες ξυλείας. Γιὰ τήν προμήθειά τῆς ἐγκαταστάθηκε ἕνα συνεργεῖο ὑλοτόμων στήν καστανιώτικη «Ξεροβούνα»¹ ἔκοβαν τὰ ἔλατα,

τά καθάριζαν ἀπὸ τὰ κλαδιά καί τὴ φλούδα, ἔσχιζαν τοὺς κορμούς στά δύο, ἀνέβαζαν τὰ «μισάδια»² στὸν «Ἀέρα»³ καί ἀπὸ ἐκεῖ τα κυλοῦσαν στή «σάρα»⁴, λίγο πῖο πέρα ἀπὸ τὸν Ἄι-Μάμα. Ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῆς «σάρας», ἄλλο συνεργεῖο τὰ μετέφερε στό ξυλουργεῖο ὅπου ἔφτιαχναν τίς σανίδες καί τὰ μαδέρια τῶν καλουπιῶν. Γιὰ τὰ τσιμέντα ἔφερναν ἄμμο ἀπὸ τὸ ποτάμι μέ ζῶα.

Ἄλλα στοιχεῖα γιὰ τὸ δρόμο: Ἡ διάνοξη ἀπὸ τὸ ἐπάνω μέρος τῆς πλατείας τῆς Καστανιάς μέχρι τὴ γέφυρα ἔγινε μέ τοὺς κασιάδες. Γιὰ τὸ στρώσιμο τοῦ δρόμου χρησιμοποιήθηκε χονδρὸ χαλίκι πού τὸ ἔφτιαχναν ἐργάτριες σπάζοντας μεγάλες πέτρες μέ μικρὰ σφυριά. Στὴ δουλειά αὐτὴ δούλευαν κυρίως προσφυγοπούλες ἀπὸ τὴ Νέα Λιβερρά, στήν ἀρχὴ ἡλιο μέ ἡλιο καί, ὅταν καθιερώθηκε τὸ ὀκτώωρο, ἐπὶ ὀκτῶ ὥρες τὴν ἡμέρα. Τὸ χαλίκι τὸ ἄπλωναν στό δρόμο μέ τὰ χέρια καί μετὰ περνοῦσε καί τὸ πατοῦσε ὁ «κύλινδρος»⁵. Καί μιά λεπτομέρεια, χαρακτηριστικὴ τοῦ ἥθους τῶν ἀνθρώπων τῆς προπολεμικῆς ἐποχῆς: Οἱ ἐργολάβοι τοῦ ἔργου τοῦ δρόμου καί τῆς γέφυρας συνήθιζαν νά ἀσφαλίζουν τὰ βράδια τὰ ἐργαλεῖα, κασιάδες, φτυάρια κ.λπ., σὲ μιά ἀποθήκη στήν Καστανιά. Ἐνα βράδυ ξέχασαν νά τὰ ἀποθηκεύσουν καί τὰ ἄφησαν στό δρόμο.

Τὸ πρῶτὰ βρῆκαν ὅλα στὴ θέση τοὺς χωρὶς νά λείπει κανένα. Οἱ φτωχοὶ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς δέν καταδέχθηκαν νά πάρουν οὔτε ἕνα, παρ’ ὅλο ὅτι ἦσαν ἐργαλεῖα πολὺ ἀκριβὰ καί ἀναγκαῖα γιὰ τίς καλλιέργειες καί τίς ἄλλες δουλειές τους.

Ὅλα αὐτὰ πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο. Στὴν Κατοχὴ ἡ συγκοινωνία μέ αὐτοκίνητο σταμάτησε γιὰτὶ δέν ὑπῆρχε βενζίνη. Ξεκινούσαμε πολὺ πρὶν τὸ ξημέρωμα καί κατεβαίναμε στή Σπάρτη γιὰ τὸ Γυμνάσιο μέ τὰ πόδια καί μερικὲς φορὲς ξυπόλητοι καί μέ τὸ φόβο τῶν κατακτητῶν, Ἰταλῶν καί Γερμανῶν.

Σημειώσεις:

1. Ἡ καστανιώτικη «Ξεροβούνα» εἶναι ἡ κατάφυτη ἀπὸ ἔλατα βορειοδυτικὴ πλαγιά τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄι-Γιάννη.
2. «Μισάδια» εἶναι τὰ δύο μισὰ του κορμοῦ τοῦ δένδρου.
3. «Ἀέρας» εἶναι ἕνα σημεῖο τῆς ράχης τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄι-Γιάννη, πάνω ἀπὸ τὴν Καστανιά.
4. «Σάρα» εἶναι μιά μεγάλη κατηφοριὰ ἀπὸ τὸν «Ἀέρα» μέ πολὺ χονδρὸ χαλίκι πού διευκολύνει τὸ κατακύλισμα.
5. «Κύλινδρος» εἶναι ὁ ὀδοστρωτήρας.

* Ὁ Εὐάγγελος Ἀνδριανὸς εἶναι ἐπίτιμος ἀρεοπαγίτης, κατοικεῖ στό Καστόρι - Καστανιά

Εκδήλωση του ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ με τα ΓΑΚ

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η πολύ ενδιαφέρουσα για την περιοχή μας ημερίδα, που οργανώθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» σε συνεργασία με τα Γενικά Αρχεία του Κράτους Λακωνίας (Γ.Α.Κ.), στις 02 Ιουνίου 2012, στο Καστόρι στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου ΜΠΑΚΗ. Θέμα της ημερίδας ήταν «Αρχείο του Δημ. Κ. Σαλβαρά, Εμπορικές Σχέσεις και Οικογενειακές Στρατηγικές στην Περιοχή μας στο Πρώτο Μισό του 19^{ου} Αιώνα». Ομιλήτρια ήταν η Διευ-

θύντρια των Γ.Α.Κ. Λακωνίας Ιστορικός - Αρχαιολόγος Δρ. Πέπη Γαβαλά, η οποία έδωσε εξαιρετικού ενδιαφέροντος στοιχεία για την οικονομική, εμπορική και πολιτιστική ζωή της Καστανιάς και της ευρύτερης περιοχής. Συντονίστρια της ημερίδας ήταν το στέλεχος των Γ.Α.Κ. η κ. Μαρία Στελλάκου-Ρουμेलιώτη. Από τη μελέτη των αρχείων, που παρουσιάστηκαν στην παρουσίαση προέκυψε ότι η Καστανιά διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στα οικονομικά και κοινωνικά δρώμενα της περιοχής, διατηρώντας εμπορικές

σχέσεις με το Μυστρά, Διοικητικό κέντρο της περιοχής και το Ναύπλιο πρωτεύουσα του τότε Ελληνικού Κράτους. Την εκδήλωση παρακολούθησε αρκετός κόσμος και φορείς του τόπου μας και μέλη της οικογένειας Τζωρτζάκη, αφού πρόγονος της οικογένειας ήταν ο Αναγνώστης Τζωρτζάκης πεθερός του Δημήτρη Σαλβαρά και από τους πρωταγωνιστές εκείνης της περιόδου. Η ομιλία της κ. Γαβαλά παρουσιάζεται λεπτομερέστερα στις σελίδες 12 και 13 αυτού του τεύχους.

E.B.

Για την προστασία μας

Πάντα ελλοχεύει τώρα το Καλοκαίρι ο κίνδυνος πυρκαγιάς. Μέχρι τώρα, με την άμεση ανταπόκριση των συμπολιτών μας και την επέμβαση της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας με ενέργειες του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου κ. Γ. Οικονομάκη έχουν αποφευχθεί δυσάρεστες και ανεξέλεγκτες καταστάσεις. Ας ακολουθήσουμε τις οδηγίες των αρμοδίων υπηρεσιών, που αφορούν στον καθαρισμό των ακάλυπτων χώρων των σπιτιών μας, αλλά και των περιβολιών μας, από ξηρά χόρτα και άλλα εύφλεκτα υλικά.

E.B.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστορείου ο «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» προσκαλεί τα μέλη του στην 5^η Απολογιστική Γενική Συνέλευση που θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή, 10 Αυγούστου 2012 και ώρα 11:00 στην Αίθουσα Σπυροπούλου, στο Καστόρειο Λακωνίας.

Σε περίπτωση μη απαρτίας, η Συνέλευση θα επαναληφθεί, χωρίς νέα ειδοποίηση, την Παρασκευή, 17 Αυγούστου 2012 και ώρα 11:00 στην Αίθουσα Σπυροπούλου, στο Καστόρειο Λακωνίας.

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Εκλογή Προέδρου Γενικής Συνέλευσης.
Απολογισμός Πεπραγμένων ΔΣ - Οικονομικός Απολογισμός
Τοποθετήσεις Μελών
Έγκριση Απολογισμού Πεπραγμένων και Οικονομικού Απολογισμού του Διοικητικού Συμβουλίου

Πολιτιστικό Τριήμερο στο Καστόρι

Οι φορείς του Καστορείου οργανώνουν εκδηλώσεις το τριήμερο 27 – 29 Ιουλίου 2012. Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν λαϊκή μουσική, έκθεση βιβλίου, προβολή παιδικών ταινιών, συζήτηση, εναλλακτικές αθλητικές δραστηριότητες και όχι μόνο.

Οι φορείς του τόπου μας στηρίζουν τα Σχολεία μας

Οικονομική ενίσχυση για την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων του Γυμνασίου και Λυκείου Καστορείου προσέφεραν ο Πολιτιστικός Σύλλογος «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» και ο Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Καστορείου. Και οι δύο Σύλλογοι, στους δύσκολους καιρούς που περνάμε και στα πλαίσια των δυνατοτήτων τους στηρίζουν τα Σχολεία μας .
E.B.

Σεμινάριο

Στο Καστόρι για δεύτερη συνεχή χρονιά επέλεξε ο Σύλλογος Οργανωμένων Καθαριστηρίων Πελοποννήσου, του οποίου Γραμματέας είναι ο Γεώργιος Δαμιανάκης, να πραγματοποιήσει σεμινάριο στις 21 και 22/04/2012, με θέμα «Εξειδικευμένοι Τεχνικοί Σύμβουλοι Καθαρισμού». Το σεμινάριο, που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου Μπακή, το παρακολούθησαν πολλά μέλη του συλλόγου και ενδιαφερόμενοι από όλη την Ελλάδα. Παράλληλα είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν και την όμορφη περιοχή μας.
E.B.

Με τους ζωντανούς μας

Νέα από την Αυστραλία

Ο σύλλογος των Βορείων Δήμων Σπάρτης «Ωραία Ελένη» στις 28 Απριλίου 2012 γιόρτασε τα 40 χρόνια ιδρύσεως του. Η Πρόεδρος και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κατόρθωσαν ένα εορταστικό πρόγραμμα εκδηλώσεων για την 40ετή επέτειο της ίδρυσης του Συλλόγου. Η πρώτη εκδήλωση έγινε την Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2012, εκδρομή στο μαγευτικό παραθαλάσσιο μέρος του Σίδνεϊ Nelson Bay όπου παραβρέθηκαν πολλά μέλη και πέρασαν μιά θαυμάσια ημέρα. Η επομένη εκδήλωση

«Έκθεση Λαϊκής Τέχνης» οργανώθηκε το απόγευμα της Κυριακής 4 Μαρτίου 2012.

Η τρίτη και τελευταία εκδήλωση, η ορωνίδα των εκδηλώσεων, ήταν η επίσημη χοροεσπερίδα του Συλλόγου μας στις 28 Απριλίου 2012. Η πρόεδρος κ. Μαρία Γκλέκα καλωσόρισε με θερμό χαιρετισμό όλους τους προέδρους των Λακωνικών Συλλόγων, ευχαριστώντας ιδιαίτερα τους προσκεκλημένους που τίμησαν με την παρουσία τους το Σύλλογο μας. Στη συνέχεια ο κ. Θεόδωρος Μόρφης, μέλος του πρώτου ιδρυτικού συμβουλίου,

που συνετέλεσε στην ίδρυση του συλλόγου και διατέλεσε επίσης πρόεδρος και γραμματέας στο διοικητικό συμβούλιό του, αναφέρθηκε στο ιστορικό του συλλόγου.

Κατά τη διάρκεια της βραδιάς αποδόθηκαν τιμές στα πρόσωπα που έπαιξαν σπουδαίο ρόλο για τη μακρόχρονη και αποδοτική παρουσία του συλλόγου. Τέτοια πρόσωπα ήταν τα μέλη του Πρώτου Διοικητικού Συμβουλίου τα οποία με την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα και τη συμμετοχή τους ίδρυσαν το σύλλογο σε μια δύσκολη εποχή, θέτοντας τις βάσεις για την πολύμορφη 40ετή προσφορά του. Τα μέλη του πρώτου διοικητικού συμβουλίου ήταν 13

Τα δυο έχουν αποβιώσει και είναι ο Δημήτριος Παπαηλιού και ο Παναγιώτης Λυρατζής.

Τα εν ζωή πρώτα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τιμήθηκαν με αναμνηστικά βραβεία σε ένδειξη ευγνωμοσύνης, για τις καλές υπηρεσίες τους προς το Σύλλογο αλλά και σε ανάμνηση της θητείας τους και των υπηρεσιών τους.

Τα μέλη είναι:

Δημήτριος Γκλέκας, Αθανάσιος Παπαηλιού, Ηλίας Λουριδής, Σπύρος Αλειφέρης, Παναγιώτης Πελεκάνος, Ηλίας Λέντρος, Χρήστος Δημόπουλος, Παναγιώτης Γενοβέζος, Αναστάσιος Δημάκος, Θεόδωρος Μόρφης, Γεώργιος Νικολόπουλος.

Πολύτιμη και ανεκτίμητη ήταν και η προσφορά του χορευτικού συγκροτήματος της κ. Παρούλας Θέρπαν. Ακολούθησε ένα πλούσιο πρόγραμμα ψυχαγωγίας, ανταποκρινόμενο στην άψογη φιλοξενία της πολυτελούς αίθουσας Venus στο Kogarah, την ευγενική παρουσία των προσκεκλημένων μας και τις άοκνες προσπάθειες όλων των συντελεστών της οργάνωσης αυτής της βραδιάς.

Η γραμματέας του συλλόγου κ. Δήμητρα Λέντρος ευχαρίστησε την πρόεδρο κ. Μαρία Γκλέκα για την επιμέλεια της έκδοσης του αναμνηστικού λευκώματος και την οργάνωση της βραδιάς. Έτσι ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία το πρόγραμμα των εκδηλώσεων για τη 40ετή επέτειο του Συλλόγου των Βορείων Δήμων Σπάρτης «Ωραία Ελένη».

Η Πρόεδρος Μαρία Γκλέκα

Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος στο Άνκορατζ εικονογραφείται

Με την άοκνη προσπάθεια της Μαρίας Μπάσκου προχωράει η εικονογράφηση της εκκλησίας της Ελληνικής κοινότητας. Η Μαρία μας έστειλε τις πρώτες οκτώ εικόνες που είναι έργα του Λαρισαίου Κώστα

Θεόδωρου που άκουσε τη συνέντευξη της Μ. Μπάσκου στην Ελληνική τηλεόραση το Πάσχα και διατέθηκε εθελοντικά στην εργασία αυτή, κάνοντας ένα δώρο στην κοινότητα των Ελλήνων εκεί.

Οι Έλληνες της γειτονιάς μας στο Λυν της Μασαχουσέτης

Δύο χιλιάδες Έλληνες αριθμούν τα μέλη της κοινότητας στο Λυν (Lynn) της Μασαχουσέτης. Η ιστορία τους μακριά και η συνεισφορά από την Καστανιά σημαντική. Το 1905 έχτισαν την εκκλησία του Αγ. Γεωργίου και το 1913 άρχισε να λειτουργεί το Ελληνικό σχο-

λείο με 200 (!) μαθητές τότε. Σήμερα έχει 89 μαθητές. Η Χαριτίνα Μάρκου παραδίδει μαθήματα Ελληνικών παραδοσιακών χορών και έχει δώδεκα μαθητές. Προσπαθούμε να κρατήσουμε τις παραδόσεις μας.

Ευγενία Μάρκου

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

Στον Άι-Γιώργη στα Περιβόλια

Αγαπημένος ο Αη Γιώργης στην περιοχή μας, αφού σχεδόν κάθε χωριό έχει και γιορτάζει τη δική του εκκλησία στη μνήμη του Αγίου, όπως στο Καστρί, στα Περιβόλια, στην Πελλάνα, στην Αλευρού και στον Λογκανίκο. Στα Περιβόλια οι Περιβολιώτες τήρησαν και αυτήν τη φορά το παλιό έθιμο να γιορτάζουν τους Αγίους τους συντρώνοντας και συνδιασκεδάζοντας όλοι μαζί

έξω από την εκκλησία. Έτσι στις 23/4/2012 στον Αη Γιώργη μετά τη Θεία Λειτουργία έστρωσαν τραπέζια και άπλωσαν σπιτικά φαγητά και γλυκίσματα με άφθονο κρασί. Στη συνέχεια το κέφι έφερε και το χορό. Στην γιορτή παραβρέθηκαν όλοι οι Περιβολιώτες, πολλοί Καστανιώτες και άλλοι από τα γύρω χωριά.

E.B.

Φωτο: Ηλίας Καλαβρυτινός

Οι μαθητές μας κάνουν θέατρο

ερμηνεύοντας την κωμωδία του Ουίλιαμ Σαίξπηρ με τίτλο «Τέλος καλό όλα καλά». Οι μαθητές έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους για την απόδοση του θεατρικού έργου, σε άρτια φτιαγμένα σκηνικά και πέτυχαν με τον δικό τους ξεχωριστό τρόπο να αναδείξουν τη διδακτική χρησιμότητα του έργου και να προσφέρουν με επιτυχία ψυχαγωγία στην τοπική κοινωνία. Την εκδήλωση, πέραν από τους γονείς των μαθητών, παρακολούθησαν πάρα πολύς κόσμος και εκπρόσωποι φορέων του τόπου μας.

E.B.

Με την ευκαιρία της λήξης του Σχολικού έτους, οι μαθητές του Γυμνασίου και Λυκείου Καστορείου με τη στήριξη του Γυμνασιάρχη κ. Μιχάλη Καλομοίρη και της

καθηγήτριας φιλολόγου κ. Χαρίκλειας Αλεξοπούλου-Μπακογιάννη και όλων των καθηγητών έδωσαν στο Σχολείο στις 25/6/2012 θεατρική παράσταση,

Στα Σερβείικα

Με μεγαλύτερη από κάθε άλλη χρονιά λαμπρότητα γιόρτασαν στα Σερβείικα, στις 8/06/2012, την Ανακομιδή Λειψάνων Θεοδώρου του Στρατηλάτου. Μετά τη Θεία Λειτουργία, την οποία παρακολούθησε πολύς κόσμος, ακολούθησε γλέντι με τραγούδι και φαγοπότι.

E.B.

Από την τέλεση της Θείας Λειτουργίας και την αρτοκλασία στην Ι.Μ. Καστρίου στις 20/4/2012, ημέρα εορτής της Ζωοδόχου Πηγής, στην οποία χοροστάτησε ο Σεβασμιότατος

Μητροπολίτης Σπάρτης κ. Ευστάθιος. Πλήθος ευσεβών συμπατριωτών μας παραβρέθηκε, όπως κάθε χρόνο, και τίμησε τη μεγάλη γιορτή.

Στο Μάη-Θανάση στις Μάντρες

Γιορτή του Κάμπου στις 2 Μαΐου, ημέρα εορτής του Αγίου Αθανασίου και ο περιποιημένος από τον Θεόδωρο Αλαφόγιαννη αυλόγυ-

ρος της εκκλησίας γέμισε κόσμο, οι δε εκκλησιαστικοί ύμνοι από την τέλεση της Θείας Λειτουργίας αντήχησαν στις Μάντρες, σηματοδοτώντας και τονίζοντας την εορταστική ατμόσφαιρα. Πάρα δίπλα, στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο, στα καζάνια έβραζαν στο ένα γίδα και στο άλλο χοίρινο παστό, προσφορά του Νίκου Νικητάκη, που σαν καλός γείτονας του Αγίου γίνεται οικοδεσπότης κάθε χρόνο και κερνάει τους εκκλησιαζόμενους. Στη φωτογραφία από αριστερά οι Βασίλης Μενίδης, Κώστας Μπιστόλας, Χρήστος Κορτζής και Νίκος Νικητάκης μαγειρεύουν τα φαγητά, πίσω διακρίνεται ο Γεώργιος Οικονομάκης.

E.B.

Πρωτομαγιά

Πρωτομαγιά στο Ζορό με γλέντι μουσική, σουβλάκι και χορό. Και καλά την Μουσική και το σουβλάκι οι Τροϊκανοί μπορούν να μας τα κόψουν, τον χορό όμως ποτέ, γιατί απλά, ξέρουμε να τραγουδάμε.

E.B.

Τα παιδιά του Ζου Δημοτικού Σπάρτης δημιουργούν

Με την εικαστική επιμέλεια της δασκάλας τους Νάντιας Σκιαδά οι μικροί μαθητές του Ζου Δημοτικού Σχολείου Σπάρτης διοργάνωσαν έκθεση Ζωγραφικής - Γλυπτικής στην Κουμαντάρειο Πινακοθήκη Σπάρτης. Την έκθεση, που διήρκησε ως τις 3 Ιουνίου επισκέφθηκαν πλήθος γονιών και φίλων, τόσο των παιδιών όσο και της τέχνης, και θαύμασαν από κοντά τις δημιουργίες των νέων καλλιτεχνών. Είναι φυσικό να προσδοκάμε την μελλοντική επανάληψη παρόμοιων προσπαθειών που βοηθούν στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας των μικρών πολιτών.

Οδικό Δίκτυο Σπάρτης - Λογκανίκου

Εγκρίθηκε ποσό ύψους 1.500.000 ευρώ για διάνοξη του οδικού δικτύου Σπάρτης, Καστορείου, Γεωργιτσίου, Λογκανίκου μέσα από το πρόγραμμα ΜΟΛΥΒΙΑΤΗΣ.

Ο Δήμος είναι εδώ

Η καιροί είναι δύσκολοι και υποθέτουμε ότι αυτοί που επέλεξαν να ασχοληθούν με τα κοινά και διάθεση και γνώση των απαιτούμενων διαδικασιών είχαν για συνετή διοίκηση και διαφάνεια.

Αναρωτιόμαστε πόσο χρονικό διάστημα έχει να περάσει ο αρμόδιος αντιδήμαρχος από την περιοχή μας. Οι συνεδριάσεις του Τοπικού Συμβουλίου γιατί δεν ανακοινώνονται ευρύτερα ώστε να ενημερώνεται ο κόσμος για τα θέματα και να συμμετέχει στη συζήτηση; Συζητούνται διεξοδικά όλα τα θέματα;

EA

Αγοριανη 2012 Πρόγραμμα πολιτιστικών εκδηλώσεων Αυγούστου

Σάββατο 11 Αυγούστου
8:15 μ.μ.

Αφιέρωμα στο Διονύση Παπαγιαννόπουλο, κινηματογραφική ταινία..

Κυριακή 12 Αυγούστου
7:45 μ.μ.

Γ' αρχαιολογική και ιστορική ημερίδα με θέμα:

« Ιστορική και αρχαιολογική περιήγηση στη βό-

ρεια Λακεδαιμόνα »

Συνδιοργάνωση: πολιτιστικός σύλλογος Αγοριανής και δήμος Σπάρτης.

Δευτέρα 13 Αυγούστου
6:00 μ.μ.

Πρωτάθλημα τάβλι, σκάκι, πινάκλι, playstation ποδόσφαιρο.

Κινηματογραφική ταινία για παιδιά.

Τρίτη 14 Αυγούστου 10:00μ.μ

Ελληνική βραδιά, σφηνάκι party.

Πέμπτη 16 Αυγούστου
9:00 μ.μ.

Μεγάλο Αγοριανίτικο πανηγύρι με τους: Θεόφιλο τραγουδι, Μάνο Αχαλινοτόπουλο κλαρίνο, Γιάννη Παυλόπουλο, Μαρίνα Παναγιωτοπούλου. Σάββατο 18 Αυγούστου 8:00 μ.μ.

Παραδοσιακά φαγητά και σαρδέλα στο βουνό.

Ανοιχτή συζήτηση.

Η είσοδος είναι ελεύθερη σε όλες τις εκδηλώσεις

Περισσότερες πληροφορίες: www.agoriani.org

Το Δ.Σ.

Πραγματοποιήθηκε από 10 έως 13 Μαΐου 2012, για 5^η συνεχή χρονιά, η Έκθεση Λακωνικών προϊόντων στο Σύνταγμα. Οι επισκέπτες, που και φέτος ήταν πάρα πολλοί, είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν τα Λακωνικά προϊόντα και να γνωρίσουν μέσα από αυτά τη φυσική ομορφιά και τον πολιτισμό της Λακωνίας. Από την περιοχή μας συμμετείχαν ως εκθέτες οι: Ιωάννης Γεροντίδης με προϊόντα του ιχθυοτροφείου στο

Καστόρειο και Δημήτριος Καφεντζής με μελισσοκομικά προϊόντα, αρωματικά φυτά κ.λ.π.. Συνδιοργανωτές της Έκθεσης, που χαρακτηρίστηκε ιδιαίτερα επιτυχή, ήταν η Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας και οι πέντε Δήμοι της και η Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Σελλασία Γιορτή της Ελιάς και του Λαδιού».

E.B.

Ψηφιοποίηση του περιοδικού ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ

Κυκλοφόρησε σε έντυπη μορφή και αναρτήθηκε σε ηλεκτρονική ψηφιακή μορφή -στον διαδικτυακό τόπο <http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)- το νέο τεύχος αρ. 56, Ιούλιος 2012, του περιοδικού "η Φάρις". Σ' αυτό το τεύχος υπάρχουν πληροφορίες για το "Αντάμωμα στο Ξηροκάμπι 2012" των απανταχού συμπατριωτών τον Αύγουστο.

Χαιρετίσματα στην εξουσία

Προς το Τοπικό Συμβούλιο του Δημοτικού Διαμερίσματος Καστορείου

*Κύριοι,
ένα από τα μεγάλα έργα υποδομής για έναν τόπο είναι η διαχείριση των αστικών λυμάτων μέσα από την κατασκευή και λειτουργία ΒΙΟΚΑ (βιολογικός καθαρισμός).*

Θα θέλαμε να μας πληροφορήσετε για τους σχεδιασμούς του Δήμου για αυτό το σημαντικό έργο και τις ενέργειες που έχουν γίνει ή θα γίνουν σε συνεργασία με την περιφέρεια για την υλοποίηση του..

*Μετά τιμής
Ο Καστανιώτης
gld@otenet.gr*

Εδαφολογικής μελέτης συνέχεια

Στο προηγούμενο τεύχος είχαμε θίξει τα θέματα της εδαφολογικής μελέτης των ελαιοκαλλιιεργειών του πρώην Δήμου Πελλάνας. Είχαμε ζητήσει το Τοπικό Συμβούλιο του Καστορείου να προχωρήσει σε ενέργειες ώστε να συμπληρωθούν τα στοιχεία και να προκύψει ένα αξιόπιστο αποτέλεσμα σχετικά με τις απαιτήσεις λίπανσης της περιοχής μας. Μιας και έχουμε αναγνώστες σε όλη τη Λακωνία δεχτήκαμε τηλεφωνήματα όπου μας μεταφέρθηκε το αίτημα να επανέλθουμε με πίεση προς το Δήμο Σπάρτης να προβεί στις απαραίτητες

ενέργειες. Γνωρίζουμε ότι στον πρώην Δήμο Θεραπνών είχε προταθεί ένα πρόγραμμα για τη σύνταξη γεωργικού εδαφολογικού χάρτη της περιοχής. Οι παράμετροι ήταν pH, αλατότητα, ικανότητα ανταλλαγής κατιόντων, ανθρακικό ασβέστιο, υδατοκορεσμός κ.λπ. Το ύψος της δαπάνης ήταν 15 000 ευρώ και περιλάμβανε τον εξοπλισμό, τα αναλώσιμα, τη δειγματοληψία σε συνεργασία με ιδιωτική εταιρεία και τις αναλύσεις. Σημειωτέον ότι στη Λακωνία υπάρχουν ειδικοί επιστήμονες για τη δειγματοληψία εδα-

φών. Μάλιστα ο εξοπλισμός αγοράστηκε και τοποθετήθηκε στο Κέντρο Πολυδραστηριοτήτων του Κεφαλά. Δυστυχώς το πρόγραμμα δεν ολοκληρώθηκε σκαλώνοντας στα γρανάζια της γραφειοκρατίας που αμφισβήτησε τη σκοπιμότητά του. Σ' αυτή τη χώρα της φαιδράς πορτοκαλέας βρίσκονται πολύ εύκολα χρήματα για πανηγύρια και δήθεν πολιτιστικά δρώμενα αλλά για δουλειά πραγματική όλα είναι δύσκολα. Σήμερα ο χώρος στον Κεφαλά δίνεται για αναψυκτήριο και θέλουμε να μάθουμε τι έγινε ο εξοπλισμός.

Έχουμε μια πρόταση στο Δήμο. Υπάρχουν υψηλού επιπέδου Γεωπόνοι στο Δήμο, οι οποίοι μπορούν να φέρουν σε πέρας μια αξιόπιστη δειγματοληψία και νομίζουμε θα τα κάνουν μετά χαράς, υπάρχει το εργαστήριο της ΔΕΥΑΣ, όπου μπορούν να μεταφερθούν τα όργανα. Το κόστος των αναλωσίμων δεν είναι δυσβάσταχτο, ακόμη και σήμερα. Η ανάθεση με παροχή υπηρεσίας σε ένα άτομο αρκεί για να γίνουν οι αναλύσεις. Ας γίνει το σωστό βήμα. Κι ας κόψουμε λίγο από τις «γουρνοπούλες». Λίγη ουσία δεν βλάπτει.

Ζημιά στο δρόμο του Βράχου

Όλοι γνωρίζουμε την ομορφιά και το υπέροχο τοπίο στο δρόμο του βράχου. Επίσης πολλοί γνωρίζουν τον κίνδυνο κατάρρευσης του από κατολισθήσεις. Έτσι μετά από μελέτη της δεκαετίας του '80 ο δρόμος τσιμεντοστρώθηκε με ισχυρό οπλισμό επιπέδου ταράτσας οικοδομής. Πράγματι ο δρόμος έγινε ασφαλής και μια εξαιρετική βόλτα.

Στα πλαίσια του έργου που γίνεται από τη ΔΕΥΑΣ για την αλλαγή του υδρευτικού δικτύου, μετά από κακή επιλογή του σημείου που έγινε η χάραξη, η εκσκαφή έκοψε το δρόμο κατά το ένα τρίτο κατα-

στρέφοντας και τον οπλισμό.

Τα ερωτήματα που μπαίνουν είναι κατά πόσο έχει διασαλευτεί η ασφάλεια του δρόμου και αν ο Δήμος έχει στις προθέσεις του να προχωρήσει στις κατάλληλες ενέργειες για την αποκατάσταση της βλάβης. Γνωρίζουμε ότι τη ζημιά εντόπισε ο Τοπικός Σύμβουλος κ. Β. Λαγανάς που προχώρησε και σε σχετική παρέμβαση στο Δήμο. Το ερώτημα που τίθεται είναι θα παραλάβει το έργο ο Δήμος από τον εργολάβο; Το Τοπικό Συμβούλιο πρέπει να είναι σε εγρήγορση.

ΕΛ

Έργα και ημέρες του Δήμου

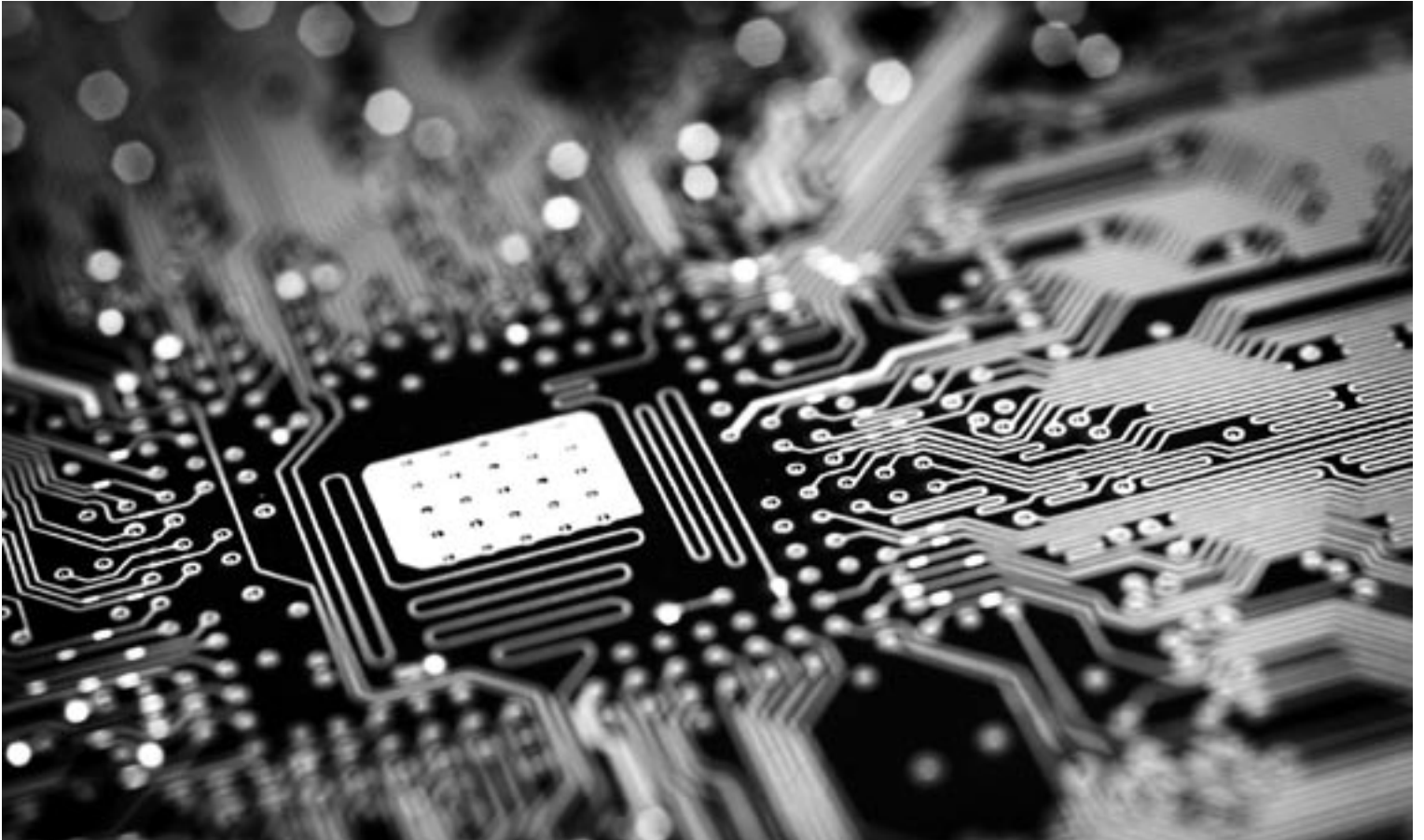
Ο Πρόεδρος της τοπικής κοινότητας Καστορείου κ. Γεώργιος Οικονομάκης μας ανακοίνωσε ότι με μηχανήματα της περιφέρειας γίνεται διάνοιξη και διαπλάτυνση του δρόμου του βουνού από το Καστόρειο μέχρι την κορυφογραμμή. Επίσης γίνεται διάνοιξη των αδιάβατων αγροτικών δρόμων από την Πολιτική Προστασία του Δήμου Σπάρτης. Πραγματοποιείται καθαρισμός των πρανών των δρόμων. Γίνονται επεκτάσεις του υδρευτικού δικτύου στο Καστόρειο από τη ΔΕΥΑΣ.

Δημοπρατήθηκε το Τεχνικό Πρόγραμμα Καστορείου, Καστρίου και Σερβείων και αναμένεται η υλοποίησή του.

Παράπονα από τους Καστρίτες

Παράπονα και διαμαρτυρίες ακούσαμε από τους Καστρίτες για τη μη ύπαρξη ασφαλούς διέξόδου του δρόμου, που ανεβαίνει στον Άη Γιώργη. Ο δρόμος που κατεβαίνει από την εκκλησία προς τον κεντρικό δρόμο (στης Κυριάκενας) είναι κλειστός ενώ δεν είναι εύκολο να γίνει αναστροφή και ένα αυτοκίνητο να επιστρέψει στον κεντρικό δρόμο.

Μια ματιά στο παρόν και μια πρόταση για το μέλλον

Οι σκέψεις μου είναι απλές και σίγουρα δεν αποτελούν πρωτοτυπία. Παρόμοιες σκέψεις είναι δυνατό να διατυπωθούν και από άλλους συμπολίτες μας. Αρκεί αυτές να είναι συγκροτημένες και ρεαλιστικές. Να απαντούν θετικά στα προβλήματα που απασχολούν τον πολίτη και την κοινωνία και να συμβάλλουν μακροπρόθεσμα στη διαμόρφωση ενός θετικού κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος, όπου οι νέοι άνθρωποι θα μπορούν να ονειρεύονται και να κτίσουν ένα καλύτερο μέλλον.

Πριν εισέλθω στην ουσία του θέματος, θα αναφερθώ περιληπτικά στα προβλήματα, που εδώ και χρόνια δοκιμάζουν αφόρητα την ελληνική κοινωνία.

Επί δεκαετίες, ο νομοταγής πολίτης αγωνίζεται, να επιβιώσει, έχοντας μόνιμα απέναντί του ένα αφιλόξενο κράτος.

Ο ικανός και έντιμος υπάλλη-

λος ασφυκτιά, χρόνια τώρα, φυλακισμένος σε ένα καταπιεστικό περιβάλλον, που στραγγαλίζει κάθε δημιουργική του ικανότητα και διάθεση.

Η υγιής επιχειρηματικότητα αδυνατεί να αναπτύξει τις δεξιότητές της μέσα σε ένα εχθρικό περιβάλλον, με την πολυνομία και τις γνωστές γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και δομές.

Η παιδεία αποτελεί προσφιλή χώρο στείρων κομματικών αντιπαραθέσεων και χώρο εξυπηρέτησης πολλών άλλων σκοπιμοτήτων και συμφερόντων.

Οι τομείς της υγείας και της γεωργίας αλώθηκαν από το παρασιτικό κεφάλαιο των λογής-λογής μεσαζόντων.

Τέλος, ολόκληρη η κοινωνία αποτελεί σήμερα ένα συνονθύλευμα ομάδων και συντεχνιών, που βρίσκονται σε μία συνεχή σύγκρουση συμφερόντων, με λίγους αλλά ισχυρούς θύτες και πολλά θύματα

και με ένα κράτος που κλυδωνίζεται, ανήμπορο να προστατέψει το δίκιο των οικονομικά και κοινωνικά αδύναμων, που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία του λαού.

Μέσα σε αυτό το κλίμα και κάτω από την υποτιθέμενη «φροντίδα και ασφάλεια» που προσφέρει η «ομπρέλα» των Τροϊκανών, καλούμαστε να επιβιώσουμε ως έθνος και ως κοινωνία.

Ο δρόμος της επιστροφής μας στη δική μας «Ιθάκη» είναι μακρύς και δύσκολος. Σε αυτούς τους χαλεπούς καιρούς θα πρέπει να διεκδικήσουμε με περισкеψη και σθένος, ό,τι μας στέρησαν και μας ανήκει. Οι σκέψεις μου στρέφονται στη γενέτειρά μου και μάλιστα στον ευρύτερο χώρο του πρώην Δήμου Πελλάνας, που τις τελευταίες δεκαετίες βιώνει μια μεγάλη πληθυσμιακή συρρίκνωση, που οφείλεται στη συνεχή μείωση των εισοδημάτων και κυρίως στην

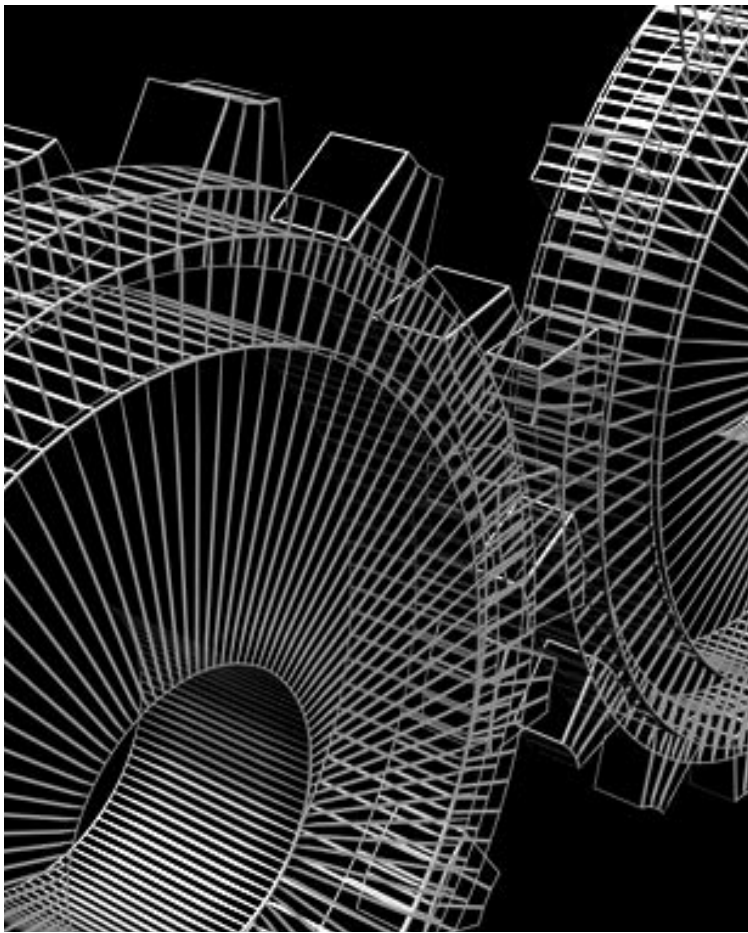
αδράνεια της πολιτείας.

Ο τόπος αυτός είναι ιδιαίτερα προικισμένος από τη φύση με πλούσιες φυσικές πηγές και απαράμιλλα τοπία φυσικού κάλλους, με διάσπαρτες βυζαντινές εκκλησιές, με τις αρχαιότητες της Πελλάνας και με την πλούσια λαογραφική του παράδοση.

Αυτή τη σημαντική περιοχή είχα την τιμή, να τη ζήσω και ως δημοτικός σύμβουλος κατά την τετραετία 2003-2006.

Όπως κάθε ελληνική ύπαιθρος, κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 ο χώρος αυτός υπήρξε θύμα μιας αθρόας φυγής, που προκάλεσαν η αστυφιλία και η μετανάστευση σε χώρες, όπως στον Καναδά, τις Η.Π.Α., την Αυστραλία, και τη Δυτική τότε Γερμανία, αλλά ακόμη υπήρξε και θύμα μιας σκληρής εγκατάλειψης από την ελληνική πολιτεία.

Ακολούθησαν οι δεκαετίες της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και του κοινωνικού μαρασμού, αφού η έλλειψη ανα-

πτυξιακών υποδομών ανά-
γκαζε τους νέους να εγκατα-
λείπουν τις εστίες τους και να
εγκαθίστανται στα πλησιέ-
στερα αστικά κέντρα.

Έτσι, όταν τα τελευταία χρό-
νια έγιναν κάποια βήματα με
υποδομές αναπτυξιακού χα-
ρακτήρα, απουσίαζαν από
τον τόπο αυτόν τα νιάτα και
το κατάλληλο εκείνο επιχει-
ρηματικό δυναμικό, που θα
άνοιγε δρόμους ανάπτυξης
και κοινωνικής προκοπής.

Η σημερινή δυσμενής συγκυ-
ρία, θα πρέπει να μετατραπεί
σε ευκαιρία για το ξεκίνημα
νέων τρόπων ζωής.

Στον αγροτικό τομέα θα πρέ-
πει να χρηματοδοτηθούν
προγράμματα αειφόρου ανά-
πτυξης, που θα ενθαρρύνουν
και θα στηρίζουν οικονομι-
κά αγροτικές δραστηριότη-
τες, όπως:

α) Μονάδων υπαίθριας, ή
θερμοκηπιακής καλλιέργειας
για την παραγωγή βιολογι-
κών οπωροκηπευτικών προ-
ϊόντων.

β) Κτηνοτροφικών μονάδων
βιολογικής εκτροφής.

γ) Μονάδων καθετοποιημέ-
νης παραγωγής βιολογικών
αγροτικών και κτηνοτροφι-

κών προϊόντων και
δ) Μονάδων βιολογικής
εκτροφής πουλερικών, ιχθυ-
οκαλλιεργειών κ.λπ.

Οι προϋποθέσεις που πλη-
ρούνται για τη χρηματοδότη-
ση αυτών των δραστηριοτή-
των είναι οι εξής:

1. Ολόκληρη η περιοχή είναι
πλούσια σε υδάτινους πόρους,
η δε καλλιεργήσιμη γη είναι
κατά το μεγαλύτερο μέρος της

εγκατα-
λειμμένη,
ή τελεί σε
κατάστα-
ση αγρα-
νάπαυσης
επί πολλές
δεκαετίες.
Κατά συ-
νέπεια, το
έδαφός της
θεωρεί-
ται ελάχι-
στα επι-
βαρυνμένο
από τοξι-
κές ουσίες
της συμβατικής γεωργίας και
ιδιαίτερα από τη χρήση φυ-
τοφαρμάκων.

2. Όλοι οι κάμποι των οικι-
σμών που ευρίσκονται κατά
μήκος της λεκάνης απορρο-

ής του Ευρώτα, με εξαίρεση
εκείνους των οικισμών Λο-
γκανίκου και Παρδαλίου που
έχουν επάρκεια νερού επι-
φανειακής και υπόγειας ροής
αντίστοιχα, έχουν το προνό-
μιο να έχουν εγκατεστημένα
σύγχρονα δίκτυα άρδευσης
(κλειστού κυκλώματος).

Πρόκειται για τους κάμπους
των οικισμών Καστορείου (με
δύο αρδευτικά συστήματα),
της Πελλάνας και ακόμη των
οικισμών Σελλασίας και Κο-
νιδίτσας (πρώην Δήμου Οι-
νούντος).

Τα έργα αυτά πραγματοποιή-
θηκαν με τη συγχρηματοδό-
τηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
και του ελληνικού δημοσί-
ου και είναι περιττό να τονι-
σθεί, ότι λόγοι τοπικών ανα-
γκών και εθνικής οικονομί-
ας επιβάλλουν να αξιοποιη-
θούν στον καλύτερο δυνατό
βαθμό.

3. Είναι ευχερής η προ-
μήθεια ενέργειας, με δυνατό-
τητα επιλογής ανάμεσα στη
Δ.Ε.Η. και στα φωτοβολταϊ-
κά συστήματα.

4. Η νέα οδική αρτηρία
Σπάρτης – Λευκτρού φέρνει
πιο κοντά τον χώρο παραγω-
γής με τις αγορές διάθεσης του
προϊόντος και

5. Κατά το «ουδέν κακόν αμι-
γές καλού», η κρίση αυτή και
οι συνέπειές της μπορούν να

λειτουργή-
σουν σαν
ευκαιρία
για την
επιστρο-
φή πολλών
συμπατρι-
ωτών μας
στη μάνα
γη.

Στοναγρο-
τικό το-
μέα σημα-
ντική ώθη-
ση μπορεί
να δώσει

μα καλύτερη προσέγγιση εκ
μέρους της πολιτείας στο θέμα
των αρχαιοτήτων της Πελλά-
νας και αυτή είναι η συνέχιση
των ανασκαφών.

Τα μέχρι τώρα ευρήμα-

τα και οι επιστημονικές θέσεις
του καθηγητή και υπεύθυ-
νου των ανασκαφών αρχαι-
ολόγου κ. Θ. Σπυρόπουλου
δείχνουν, πως ο χώρος αυτός
μπορεί να κρύβει ενδιαφέρου-
σες ιστορικές αλήθειες.

Το Μυκηναϊκό νεκροταφεί-
ο με τους λαξευτούς θολω-
τούς τάφους, ιδιαίτερα ο βα-
σιλικός τάφος, φανερώνουν,
ότι η Πελλάνα υπήρξε ακμαίο
Μυκηναϊκό κέντρο με συνεχή
κατοίκηση.

Εάν αμφισβητείται το πιο
σημαντικό εύρημα των ανα-
σκαφών, που είναι η ανα-
κάλυψη του Βασιλικού Ανα-
κτόρου του Μενελάου και της
Ελένης, θα πρέπει να μας δο-
θεί μια τεκμηριωμένη επιστη-
μονική απάντηση περί του
αντιθέτου. Διαφορετικά, η
καλύτερη απάντηση πρέπει
να είναι η συνέχιση των ανα-
σκαφών, που μπορεί να οδη-
γήσει στην ιστορική αλήθεια.

Η ανάδειξη και προβολή των
αρχαιοτήτων της Πελλάνας
συνδυασμένη με την επισκε-
ψιμότητα των βυζαντινών εκ-
κλησιών και των όμορφων
φυσικών τοπίων του ανα-
τολικού Ταυγέτου σε ολό-
κληρο το μήκος του από τη
Βορδόνια μέχρι το Λογκανί-
κο, θα προκαλέσει το ενδι-
αφέρον πολλών επισκεπτών
για αγροτικό τουρισμό, που
θα ωφελήσει οικονομικά τον
τόπο και τη Λακωνία.

Η προοπτική αυτή μαζί με
την ανάπτυξη του αγροτικού
τομέα και την ενεργοποίηση
της οδικής αρτηρίας Σπάρ-
της – Λευκτρού θα προσφέ-
ρουν νέες δυνατότητες εξέλι-
ξης στην περιοχή και θα αυ-
ξήσουν το ενδιαφέρον των
κατοίκων για μόνιμη εγκα-
τάσταση.

Τότε, τα όνειρα των προγό-
νων τους, που κάποτε για λό-
γους βιοπορισμού αναγκά-
στηκαν να εγκαταλείψουν
τις εστίες τους, αναζητώντας
νέες πατρίδες, θα πάρουν την
εκδίκη τους. Είθε.....

Αμύγκλες, 25-5-2012
Νίκος Μοιράγιας
Συνταξιούχος Ο.Τ.Ε.

Ο δρόμος της επιστροφής
μας στη δική μας
«Ιθάκη» είναι μακρύς
και δύσκολος.
Σε αυτούς τους χαλεπούς
καιρούς θα πρέπει
να διεκδικήσουμε
με περίσκεψη και σθένος,
ό,τι μας στέρησαν
και μας ανήκει

Η “Καστανιά” στο αρχείο του Δημητρίου Κ. Σαλβαρά

Εμπορικές σχέσεις και οικογενειακές στρατηγικές στο πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα

Το Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, που έχει παραδοθεί και φυλάσσεται στα Γ.Α.Κ.-Αρχεία Νομού Λακωνίας, είναι ένα πολύ σημαντικό Αρχείο. Σύμφωνα με τον καθηγητή Βασίλη Κρεμμυδά¹, είναι «εμπορικό στην ουσία του και σε όλη του την έκταση. Είναι ογκώδες και έχει παραχθεί στο μεγάλο βάθος του χρόνου δύο αιώνων από τις αρχές του 18^{ου} έως τα μέσα του 20^{ου}. Προσφέρεται έτσι να εξυπηρετήσει τις μεθοδολογικές ζητήσεις... στο επίπεδο των κοινωνικών συσχετισμών σε συνδυασμό με τις ευρέως τοπικές οικογενειακές στρατηγικές στις οικονομικές δραστηριότητες της».

Η Καστανιά και η ευρύτερη περιοχή της καθώς και οι όποιες οικογενειακές και εμπορικές σχέσεις της με το Μυστρά εμφανίζονται στο Αρχείο με μεγάλη συχνότητα κυρίως λόγω της συγγένειας που αναπτύχθηκε μεταξύ του προύχοντα, πληρεξούσιου Λακεδαιμόνος στις Εθνοσυνελεύσεις [Γ' Εθνοσυνέλευση Επιδάουρου (1826) και Δ' κατά συνέχεια Εθνική των Ελλήνων Συνέλευση (1832)], Αναγνώστη Τζωρτζάκη από την Καστανιά και των αδελφών Κωνσταντή και Αντώνη Σαλβαρά, αφού η κόρη του πρώτου, Αγγελικούλα, παντρεύτηκε τον Αντώνη Σαλβαρά. Ο Τζωρτζάκης είναι «ο πιο σημαντικός συγγενής και συνεργάτης»² των Σαλβαραίων και αναδεικνύει με τις ενασχολήσεις και συνεργασίες του την Καστανιά σε σημαντικό τόπο για την εποχή. Από την Καστανιά οργάνωνε τις οικονομικές του δραστηριότητες, τις οποίες όμως δεν γνωρίζουμε πέρα από τις εταιρικές πράξεις με το γαμπρό του. Ήταν βέβαια εγγράμματος. Περίπου το 1833 έγινε Ειρηνοδίκης Σπάρτης, και παρέμεινε έως τουλάχιστον το 1834. Διετέλεσε

και Δήμαρχος Δήμου Καστορείου, τουλάχιστον την περίοδο 1837-1838. Στο Αρχείο εμφανίζεται να είχε τουλάχιστον 3 κόρες, την Αγγελικούλα, που πάντρεψε με τον Αντώνη Σαλβαρά, την Κατερίνα, που πάντρεψε με τον Αναγνώστη Ζαφειρόπουλο, και τη Δέσποινα, που παντρεύτηκε το Νικολό Κορφιωτάκη, και τουλάχιστον 2 γιούς, τον Κωνσταντίνο και το Γεώργιο. Στο πόδι του πάντως, όταν λείπει ο Αναγνώστης, αφήνει το Γεώργιο. Τα άλλα παιδιά του, που γνωρίζουμε ότι υπήρχαν, δεν αναφέρονται καθόλου. Ο Αναγνώστης (Παναγιώτης) Τζωρτζάκης αρχικά είχε παντρευτεί τη Γαρουφαλίτσα Πιερράκη από τη Σίτσοβα και απέκτησαν την Αγγελικούλα, την Αικατερίνη, το Γεώργιο και τον Αριστείδη. Σε δεύτερο γάμο, μετά το θάνατο της πρώτης συζύγου του, παντρεύτηκε τη Μαρίτσα Δημητρακάκη και έκανε τη Δέσποινα, την Αφροδίτη, την Ευγενία και τον Κωνσταντίνο.

Το κύρος του Αναγνώστη δηλώνει και το ότι τον Νοέμβρη του 1831, κατά τα δύσκολα γεγονότα της περιόδου 1831-1833 έδωσε τον Πύργο για την εγκατάσταση του ταγματάρχη και έστειλε 1.000 οκάδες γένημμα για το στράτευμα. Σύντομα όμως μετάνιωσε και διαμαρτυρόταν για τους στρατιώτες στον Πύργο που δημιουργούσαν συνεχώς προβλήματα³.

Το πρώτο, χρονικά, έγγραφο που προέρχεται από την Καστανιά χρονολογείται στον Ιούνιο του 1825⁴ και πρόκειται για επιστολή κάποιου Αναγνώστη (ίσως του Αναγνώστη Τζωρτζάκη) προς Αντώνη και Γεωργάκη, ίσως οικογένειας Σαλβαρά, για να ανταλλάξουν το άλογο του φέροντος την επιστολή με άρματα. Η επιστολή είναι πραγματικά δηλωτική της εποχής, των συνθηκών, των αναγκών και

Το αρχοντικό Σαλβαρά που κτίστηκε μεταξύ 1815 – 1830.

Πηγή φωτογραφίας: www.dolihos.gr

προτεραιοτήτων.

Στη συνέχεια, έγγραφα από την Καστανιά συναντώνται μετά από τέσσερα χρόνια, το 1829, όταν ήταν σε εξέλιξη το προξενικό, οι διαπραγματεύσεις και τελικά ο γάμος της Αγγελικούλας Τζωρτζάκη, κόρης του Αναγνώστη, με τον Αντώνη Σαλβαρά. Το προικοσύμφωνο, η ανάμειξη του Ηλία Κουσκούρη, ξαδέλφου των Σαλβαραίων, στις διαπραγματεύσεις, η εξασφάλιση της όσο το δυνατόν καλύτερης προίκας, η γαμήλια δωρεά του Αντώνη (φέσια, διαμαντένια σκουλαρίκια, γιορντάνια και φουστάνια) καταγράφονται σε μια σειρά επιστολών και άλλων εγγράφων⁵. Τα συγχαρητήρια για το γάμο έρχονται σε επιστολές του Ιουλίου του 1830. Λίγο πριν, ίσως το Πάσχα, υποθέτει ο Βασίλης Κρεμμυδάς⁶, είχε γίνει ο γάμος.

Από κει και πέρα και όλη τη δεκαετία του 1830, ιδιαίτερα την περίοδο 1830-1834, οι σχέσεις

συσφίγγονται και οι οικονομικές συναλλαγές και συνεργασίες σταδιακά αυξάνονται, λύνονται από κοινού προβλήματα, ανταλλάσσονται πληροφορίες και νέα. Συζητήσεις και προμήθειες προϊόντων, το μετάξι, το μουλάρι, οι 10 ντούμπιες Ισπανίας που πρέπει να γίνουν τάλιρα, το άλογο που θα αγοράσει ο Αντώνης, η παραγγελία του μούστου στη Βορδόνια κ.ά.⁷.

Ο Αναγνώστης συνήθως συμβουλεύει τον Αντώνη για θέματα μεταξιού ή για τη σύναξη των προσόδων διακρινόμενος για τον ήπιο και μετριοπαθή χαρακτήρα του. Του δίνει συμβουλές ακόμα και για να μαζέψει ελιές στα Πακωτά ή να στείλουν κάποιον στο Κοζόμορο (Βορδόνια) να προσέχει που θερίζουν. Το 1831, μετά από 1 χρόνο συναλλαγών, μπαίνουν και εγγυητές για τις πληρωμές των δόσεων των ενοικίων των εθνικών προσόδων, η μία οικογένεια για την άλλη: Για τη Ζαραφώνα, την Κοτίτσα, το

Ο Μυστράς, στο Αρχείο Σαλβαρά, σύμφωνα και με τον καθηγητή Βασίλη Κρεμμυδά, εμφανίζεται να λειτουργεί ως ένα κέντρο της περιοχής.

Βαρσινίκο, τη Χρύσαφα, τον Κεφαλά, το Κοζόμορο και την Αγόριανη⁸.

Ο Γεώργιος Τζωρτζάκης πηγαίνει «για σπουδές» στο Μυστρά την περίοδο 1831-1832, ενώ οι οικογένειες πηγαionoέρχονται Μυστρά-Καστανιά: το καλοκαίρι, το Πάσχα, για τους γάμους, σε κάθε ευκαιρία ανταμώνουν⁹.

Ασθένειες

Μέσω της σχέσης των δύο οικογενειών, Καστανιωτών και Μυστριωτών, μαθαίνουμε και για τη φυσική τους κατάσταση ή για τα φάρμακα που χρησιμοποιούσαν: Δηλώνεται (άγνωστη) ασθένεια της Αγγελικούλας, όταν πρωτοπήγε στο Μυστρά, μα και του άνδρα της κατόπιν. Την ίδια περίοδο στη Καστανιά ζητάνε από το Μυστρά καθαρτικό και κινίνο για την Κατερίνα, την αδελφή της Αγγελικούλας. Το 1833 τα χαιρετίσματα από την Καστανιά στο γιατρό δείχνουν τη στενή σχέση τους. Τον ενημερώνουν ότι δεν βρήκαν, ούτε στο Ναύπλιο, ένα από τα φάρμακα της συνταγής, το «χόρτον ταρασακόν»*. Πιθανόν πρόκειται για

το ταραξάκο (πικραλίδα ή αγρι-οράδικο) όμως δεν γνωρίζουμε μέχρι τώρα ούτε την ασθένεια, ούτε ποιος ασθενούσε. Πάντως ο Τζωρτζάκης για την υγεία του ταξιδεύει και στα Θερμιά μαζί με τον Κωνσταντίνο Σαλβαρά, για θερμά λουτρά¹⁰.

Σχέσεις, δίκτυο γνωριμιών Καστανιάς-Μυστρά

Εκτός από την οικογένεια Τζωρτζάκη, με τους Σαλβαράδες και τους συνεργάτες τους στο Μυστρά συναλλάσσονται και άλλοι Καστανιώτες, καθώς και κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής, όπως ο Γεώργιος Δημητρακόπουλος, ο Ευθύμιος Θεοφaniaδης, ανηψιός των Τζωρτζάκηδων, ο Χριστόδουλος Κουρούπης, το παιδί του Ζωγράφου. Ακόμη συνεργασία με το εμπόριο του λαδιού έχουν ο Παναγιώτης Δούκας, ο Κωνσταντής Πετρογιαννης, ο Γιώργης Ζαφειράκης, ο Δημητράκης Κακαφλίκας, ο Δημήτρης Αρφάνης, ο Δ. Ορφανός, ανηψιός του Αναγνώστη Τζωρτζάκη, ο Αναγνώστης Παπαγαλανόπουλος, ο Γιώργης Καπουτζής, ο Χρ. Λά-

μπος, ο Γεώργιος και ο γιος του Νικόλαος Παπανικολόπουλοι. Ο Νικόλαος δηλώνει εγγονός του Τζωρτζάκη. Δεν γνωρίζουμε όμως την ακριβή σχέση. Όλοι εμπλέκονται σε ένα οικονομικό δίκτυο, που διακινεί τα προϊόντα και εμπορεύματα της περιοχής και οι σχέσεις τους, εκτός από τις θερμές προσφωνήσεις, μοιάζουν σχέσεις συνεργασίας¹¹.

Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε και την παρουσία των «Νεοφωτίστων» κατοίκων της Καστανιάς, «τέκνα του ποτέ Οθωμανού κατοίκου των Περιβολίων», οι οποίοι έχοντας τα χαρακτηριστικά του Β. Διατάγματος 29.6/10.5/1836, έπρεπε να υποβάλουν αποδεικτικά για χρήση της παραγ. 7 του διατάγματος, με τα οποία δηλώνονταν τα ακίνητα κτήματά τους στο Δήμο Πελλάνης (Γεωργίσιον) από τη Γραμματεία, η διαμονή τους από το Δήμαρχο και το ποτέ δέχθηκαν το Ιερό Βάπτισμα. Παρακαλούσαν να τους περιθάλλουν αρκούντως για να επιβιώσουν¹².

Τα Προϊόντα της Καστανιάς – Τα Εμπορεύματα του Μυστρά

Είδη

Είναι φυσικό μέσα από τις οικονομικές συναλλαγές, όπως καταγράφονται στο συγκεκριμένο Αρχείο, να προκύπτουν και τα προϊόντα της Καστανιάς που διοχετεύονται στο Μυστρά αυτή την περίοδο, αλλά και τα εμπορεύματα που οι Καστανιώτες παραγγέλνουν στο Μυστρά μέσω της συγγενικής τους οικογένειας. Ο Μυστράς, άλλωστε στο Αρχείο Σαλβαρά, σύμφωνα και με τον καθηγητή Βασίλη Κρεμμυδά, εμφανίζεται να λειτουργεί ως ένα κέντρο της περιοχής του όπου συγκεντρώνονται και διανέμονται εμπορεύματα. Επί πλέον σαν επαρχιακό διοικητικό κέντρο είχε τη δυνατότητα καλύτερης επικοινωνίας και ενημέρωσης¹³.

Η Καστανιά συνήθως στέλνει πολύ κρασί για πώληση. Συχνά αναφέρεται το πρόβλημα αποθήκευσης του κρασιού. Σε μία περίπτωση δηλώνεται και η τιμή: 45 παράδες η μπότζα. Οι Καστανιώτες επίσης εμπορεύονται κτηνοτροφικά προϊόντα: τομάρια ή δέρματα, τυρί, βούτυρο, αλλά και ρακί και σύκα, όπως και μετάξια (για επεξεργα-

σία ή για πώληση στο Ναύπλιο): «μετάξια Καστανιάς και Γεωργιτσίου ζητούν» εκεί.

Οι παραγγελίες που φτάνουν στο Μυστρά τόσο από τον Αναγνώστη, όσο και από τη γυναίκα του, αλλά και το γιό του Γεώργιο, είναι γεννήματα, πορτοκάλια, σκόρδα, γλυκάνισο και μαστίχη για το ρακί, καπνός (όταν ο γαμπρός Ζαφειρόπουλος βρίσκεται εκεί), 100 δρ. καλό καπνό από το εργαστήριο πλησίον του καφενέ παραγγέλνει, καφές και ζάχαρη, από μια ως τρεις οκάδες συνήθως, ρύζι, πιπέρι, ροσόλια, ρούμι, καθώς και μετάξι (4 κουλούρια, 13 δράμια). Πολλές φορές στέλνουν το μετάξι από την Καστανιά για στρίψιμο στο Μυστρά, ή καμιά φορά ζητάνε 4 ανέμες από το Βαρσινίκο για να του βγάλουν το κουκούλι. Ακόμα όλα τα πράγματα, τα ρούχα, τα εργαλεία, τα εξαρτήματα που χρειάζεται ένα νοικοκυριό αναζητούνται στο Μυστρά: καπότα καλή και φθηνή, την καπότα του Κων/νου, το γεμινί της Κατερίνας (μαντήλι), το ρούχο της γριάς για να το κόψουν, τα τουζουλούκια του Γεωργίου (είδος ψηλής γκέτας), μία πήχη πανί, ένα ζευγάρι παπούτσια, τζαμασίρια, προβατοψάλιδο, λαιμαριά λαγωνικού, σουγιαδάκι, τσατσάρα, ζευγάρια πορταδέλες για την εκκλησία, πάγκοι, πόρτες, κλειδαριές, 150 οκάδες καλό κορασάνι για το λινό, κιούγκι για το λινό, αλλά και γραμματική και χαρτί καλό και σουγιά για να φτιάχνουν τις πένες¹⁴.

Στην περίπτωση δε του γάμου της Κατερίνας Τζωρτζάκη με τον Αναγνώστη Ζαφειρόπουλο, στην Καστανιά, νοικιάζουν από το Μυστρά 30 ποτήρια, «το ασημικό από το Νικολάκη», ζητάνε δανεικά 11 κουταλάκια γλυκού, ροδόσταμο και ακόμα: «Στον Καλογονιάτη έχω μία κασέλα πιάτα τα οποία του είχα ειπωμένα και με υποσχέθη να τα φέρει». Ζαρζαβάρια και λεμόνια και άλλα δανεικά πιάτα από τον Κυρούση και 10 «κουβαρίστρες τέλι ψεύτικον», γαϊτάνια και 20 πήχες κορδέλλα μαβιά, 3 πλάκες σαπουνί μικρές για νίψιμο, ένα κουτί μπολιμία (βόλια), τα «σφυρίδια», ένα κουτί χαλβά,

ένα κουτί χαβιάρι, 10 οκάδες φασόλια Σμυρναίικα, 2 οκάδες ρύζι, τις «φερμελίτζες» (γυλέκια), 15 πήχες πανί μανταμπουλάμι καλό για να κάμουν υποκάμισα¹⁵.

Από την Καστανιά στο Ναύπλιο και στην Ύδρα

Η Δ' κατά συνέχεια Εθνική των Ελλήνων Συνέλευση, που έγινε στο προάστιο Πρόνοια του Ναυπλίου από τις 14 Ιουλίου έως τις 10 Αυγούστου 1832 συγκέντρωσε όλους τους πληρεξούσιους στο Ναύπλιο, ανάμεσα σε αυτούς και τον Αναγνώστη Τζωρτζάκη.

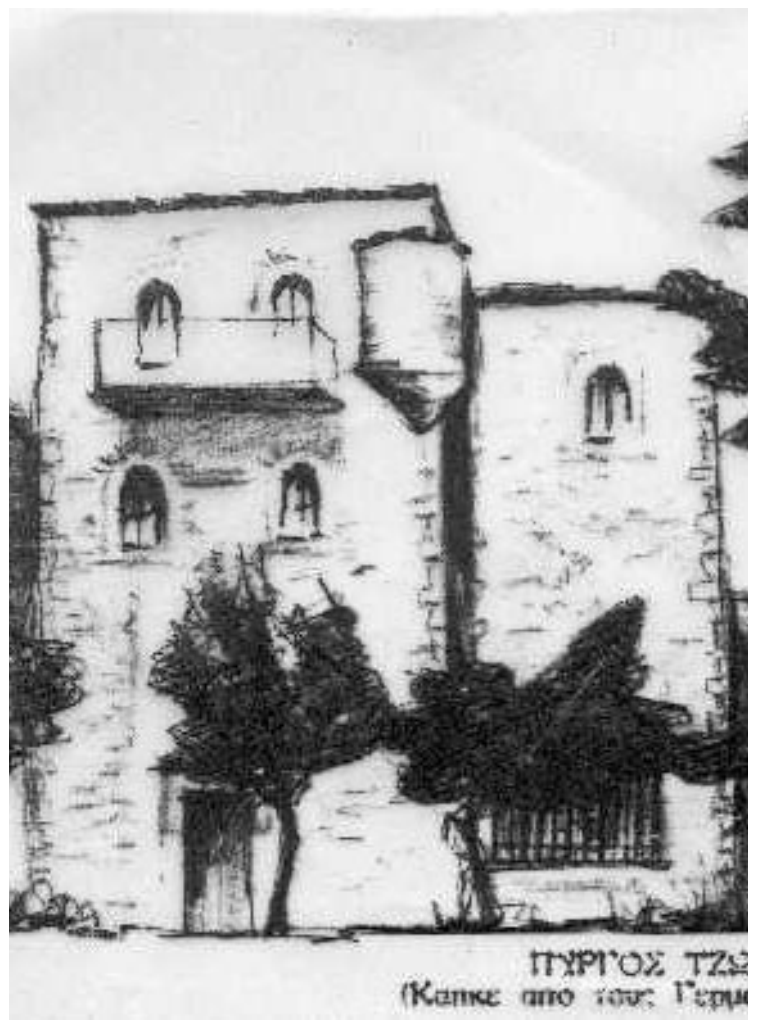
Επ' ευκαιρία αυτού του ταξιδιού γίνονται εμφανείς και οι οικονομικές σχέσεις της Λακεδαιμόνας με το Ναύπλιο. Εκεί, στην τότε πρωτεύουσα του ελληνικού Κράτους, μαζεύονταν όλες οι εμπορικές και πολιτικές δραστηριότητες. Εκεί αναπτύσσονταν σχέσεις και συνεργασίες για την πώληση του μεταξιού. Μεγάλες ποσότητες μεταξιού πωλούνται: «από τα δύο φορτία να είναι εν τσουβάλι όπι και το επίλοιπον μπιρσίμι από τα καλύτερα του χωρίου μας... και να βάνουν τη μάρκα του Παυλίδη».

Ο Βελισάριος Παυλίδης, εξαγωγέας μεταξιού, συνεργάζεται με τον Αναγνώστη Τζωρτζάκη, ο οποίος παρέμεινε στο Ναύπλιο από τον Ιούλιο μέχρι το Σεπτέμβριο, λόγω της Εθνοσυνέλευσης, αλλά ξαναπήγε και το Μάρτιο και τον Οκτώβριο του 1833, όπως και με τους Σαλβαράδες.

Εκτός από τις εμπορικές συναλλαγές, εκεί λύνονταν και γραφειοκρατικά θέματα, που αφορούσαν στις καταγραφές των εργαστηρίων, στις συνεννοήσεις, στις ενοικιάσεις εθνικών προσόδων.

Για εμπορικούς λόγους πιθανώς ταξιδεύει και ο Γεώργιος Τζωρτζάκης το 1833 στην Ύδρα, αυτή τη φορά, παρά τις αντίξοες καιρικές συνθήκες¹⁶.

Οικονομικές συνεργασίες – εθνικοί πρόσοδοι

Ο πύργος του Τζωρτζάκη, στην πλατεία της Καστανιάς. Τον Νοέμβριο του 1831, κατά τα δύσκολα γεγονότα της περιόδου 1831-1833, ο Αναγνώστης Τζωρτζάκης έδωσε τον Πύργο για την εγκατάσταση του ταγματάρχη και έστειλε 1.000 οκάδες γέννημα για το στράτευμα.

Σύντομα όμως μετάνιωσε και διαμαρτυρόταν για τους στρατιώτες στον Πύργο που δημιουργούσαν συνεχώς προβλήματα.

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες συναρτήθηκαν με τις επιδόσεις στην αγορά προσόδων και των δύο οικογενειών. Ήδη οι Τζωρτζάκηδες από το 1830 είχαν τέτοιου είδους οικονομικές συναλλαγές με τα πισινοχώρια (τα χωριά της δυτικής πλευράς του Ταϊγέτου). Αργότερα ακολούθησε η από κοινού αγορά των προσόδων της Βορδόνιας, η ανάθεση στον Αναγνώστη να διορίσει επιστάτες, ο κοινός αναλογισμός για κέρδη και ζημιές. Μέσω λοιπόν του γάμου και της συγγενείας οι οικογένειες δυνάμωσαν και ασχολήθηκαν και με ενοικίαση των εθνικών προσόδων: Οι ελιές της Βάρσοβας, το κουκούλι της Σίτσοβας, το πρώιμο και το όψιμο του Κοζόμορου, το σιτάρι και κριθάρι από το Μπαμπιώτη, οι πρόσοδοι από το Καστρί και την Καστανιά, το Παρόρι, τα Χρύσαφα,

την Ποταμιά και τη Βίγλα, την Αγόριανη, την Κοτίτσα, ο ελαιώνας των ορίων Περιβολίων - Καστανιάς¹⁷.

Ενημέρωση – Πολιτικές συγκυρίες

Παρά το γεγονός ότι το Αρχείο Δ. Κ. Σαλβαρά είναι ένα κατ' εξοχήν εμπορικό Αρχείο, λόγω των επαγγελματικών ενασχολήσεων των δύο οικογενειών, διασώζει όμως και πληροφορίες περί των ιστορικών και πολιτικών γεγονότων της εποχής αφού οι πολιτικές εξελίξεις είχαν άμεση επίπτωση και στις εμπορικές σχέσεις.

Οι Καστανιώτες συχνά ρωτούν τους Μυστριώτες για την πολιτική κατάσταση, αφού όπως ισχυρίζονται «εμείς ευρισκόμεθα εις χωρίον και δεν ημπορούμε να μάθωμεν τίποτε»¹⁸.

Ενημερώνονται άμεσα για την εκλογή του Όθωνα με επιστολή του Ιωάννη Ζαφειρόπουλου από το Ναύπλιο, όπου, σύμφωνα με τις εκεί πληροφορίες, εκλέχτηκε «Ηγεμών δια την Ελλάδα ο δευτερογέννητος υιός του Βασιλέως της Βαυαρίας, ετών 17, και ειδήμων, ως λέγουν, της Ελληνικής γλώσσης». Περιμένουν τώρα τον αντιπρόσωπό του για να αναλάβει «τα βάρη της Κυβερνήσεως». Ακόμη και για το «διδάσκαλο του Ηγεμόνος» ρωτούν και τι απέγινε¹⁹.

Το προαναφερθέν ταξίδι στο Ναύπλιο, τον Ιούλιο του 1832, αφού ο Τζωρτζάκης ήταν ένας από τους πληρεξουσίου, απέφερε φυσικά και ενημέρωση περί της πολιτικής κατάστασης και βεβαίως για τα «ανάματα νέα» που είχαν σχέση με το νέο εμφύλιο: Σύντομα θα «ανάψει ο εμφύλιος πόλεμος», καθώς τα στρατεύματα της Ρούμελης «θέλουν την αποφασισθείσα εν Μεγάρους» επιτροπή και ζητούν συνέλευση, αλλιώς θα αρχίσουν αυτοί τη συνέλευση στο Άργος και σκοπεύουν να εισβάλουν στην Τριπολιτά. Η επιτροπή που δεν θέλουν είναι η επιτροπή που ορίστηκε από τη Γερουσία μετά τη δολοφονία του Ι. Καποδίστρια για να ασκήσει προσωρινά τη διακυβέρνηση της χώρας. Γι' αυτό προέκυψαν και τα γεγονότα των ετών 1831-1833²⁰. Αργότερα ενημερώνονται ότι η «Συνέλευση» έχει ξεκινήσει εδώ και τρεις ημέρες, με εμπόδια όμως, αφού οι στρατιώτες του Κριεζιώτη την εμπόδισαν για 7 ημέρες και έκοψαν το νερό. Τελικά συνεδρίασαν και υπέγραψαν την πρόσκληση του βασιλέως της Ελλάδας, και τα ευχαριστήρια έγγραφα προς τις Συμμάχους Δυνάμεις²¹. Τότε ήταν που: «Ο Καρατάσιος ήταν στην Κόρινθο και έβαλε εις την Λεύκαν, του αντιστράτηγου το χωρίον, φωτιά και το έκαυσεν όλον». Η Συνέλευση κατήγγησε τη Γερουσία χωρίς τη θέληση των υπουργών. Αλλά και αργότερα οι στρατιώτες του Ζέρβα έκοψαν πάλι το νερό του Ναυπλίου, συνήθη ως φαίνεται τακτική αντίστασης και εκβιασμού²².

Ακόμη ενημερώνονται για

την εκστρατεία του Γρίβα εναντίον του Κολοκοτρώνη και για την εντολή στον Νικολόπουλο να περάσει στα Κουνουποχώρια με 100 στρατιώτες, ενώ ο Τζωρτζάκης συμβουλεύει τον Αντώνιο «να μη δεχθεί παρά μόνο 10 στρατιώτες γιατί είναι δύσκολη η πληρωμή τους»²³.

Επίσης έτσι μαθαίνουν ότι στις 5 Ιουλίου 1832 υπογράφηκε το «περί Ελλάδος Πρωτόκολλον» και ότι το Συμβούλιο στο Λονδίνο παρήγγειλε στον Ηγεμόνα να πάει σύντομα στην Ελλάδα και ότι ο πρέσβης ειδοποιήθηκε πως όταν ο Ηγεμών στείλει πρόσκληση πρέπει να πάνε οι Ναύαρχοι των 3 Συμμάχων να τον φέρουν, μαζί με τα στρατεύματά του.

Η πληροφορία, πάντως, που έφερε την ανησυχία σε όλους ήταν ότι ο Τζωρτζάκης ήταν στη «σύναξη της συνελεύσεως», όταν έγινε ταραχή και οι στρατιώτες έπιασαν 10 πληρεξουσίου, από τους οποίους ζητούσαν τους μισθούς τους. Τελικά όμως ήταν καλά και σχεδίαζε να επιστρέψει σύντομα στην πατρίδα του. Ο Α. Ζαφειρόπουλος πάντως για την ελευθερία των κρατηθέντων πληρεξουσίων ισχυρίζεται ότι προσέφερε 1.000 γρόσια, το οποίο «δεν είναι τίποτα αφού είναι καλά»²⁴.

Έτσι, λοιπόν, μέσα από ένα κατ' εξοχήν Μυστηριώτικο Αρχείο, που αναδεικνύει το Μυστρά σε κέντρο της περιοχής, προβάλλουν πλήθος πληροφοριών και για άλλες περιοχές, σχέσεις, οικογενειακές και εμπορικές συναλλαγές την περίοδο αυτή του πρώτου μισού του 19^{ου} αιώνα, την περίοδο δηλαδή της οργάνωσης του Νέου Ελληνικού Κράτους. Κυρίαρχη θέση την περίοδο αυτή κατέχει η Καστανιά, μέσα ακριβώς από αυτές τις σχέσεις και συναλλαγές των ισχυρών προσώπων και οικογενειών.

Δρ Πέπη Γαβαλά
Ιστορικός - Αρχαιολόγος
Προϊσταμένη Γ.Α.Κ.- Αρχείων Ν. Λακωνίας

Σημειώσεις

¹ Βασίλης Κρεμμυδάς, *Το καριοφίλι και το γρόσι. Στεριανές*

οικονομικές Πραγματικότητες στη νότιο Πελοπόννησο (1750-1850), *Ιστορικό Αρχείο, Πολιτιστική Συμβολή της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 2004, σ.17.*

² Ο. π., σ. 62.

³ Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Α' (1709-1831), Σπάρτη, Γ.Α.Κ., 2001, αυξ.αριθ. 5, 102, και 5, 104.*

⁴ Ο. π., αυξ.αριθ. 2, 144.

⁵ Ο. π., αυξ.αριθ. 4, 38 - 4, 39 και 4, 41.

⁶ Βασίλης Κρεμμυδάς, *Το καριοφίλι και το γρόσι. Στεριανές οικονομικές Πραγματικότητες στη νότιο Πελοπόννησο (1750-1850), Ιστορικό Αρχείο, Πολιτιστική Συμβολή της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 2004, σ.48.*

⁷ Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Α' (1709-1831), Σπάρτη, Γ.Α.Κ., 2001, αυξ.αριθ. 4, 93 - 4, 96 και 4, 97.*

⁸ Ο. π., αυξ.αριθ. 4, 105 - 4, 123 - 5, 36 - 5, 37 - 5, 38 - 5, 44 - 5, 45 - 5, 46 και Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Β' (1832-1843), Σπάρτη, Γ.Α.Κ./Ν.Π.Π.Α.Π.Δήμου Σπάρτης (υπό έκδοση) αυξ. αριθ. 6, 41.*

⁹ Ο. π., αυξ.αριθ. 5, 100 - 5, 110 - 5, 124 - 6, 21 - 6, 24 - 10, 92.

¹⁰ Ο. π., 4, 104 - 4, 123 - 5, 102 - 7, 65 και 7, 71.

¹¹ Ο. π., 5, 78 - 5, 47 - 5, 120 - 6, 58 - 8, 4 - 8, 48 - 8, 13 - 8, 20 - 8, 29 - 8, 48 - 10, 50 - 11, 74 - 8, 48 - 11, 52 - 11, 73 - 11, 84 και 13, 49.

¹² Ο. π., 10, 67.

¹³ Βασίλης Κρεμμυδάς, *Το καριοφίλι και το γρόσι. Στεριανές οικονομικές Πραγματικότητες στη νότιο Πελοπόννησο (1750-1850), Ιστορικό Αρχείο, Πολιτιστική Συμβολή της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 2004, σ.68.*

¹⁴ Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Α' (1709-1831), Σπάρτη, Γ.Α.Κ., 2001, αυξ.αριθ. 4, 101 - 4, 103 - 4, 124 - 4, 126 - 5, 76 - 5, 89 - 5, 90 - 5, 92 - 5, 93 - 5, 99 - 5, 104 - 5, 120 και Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ.**

Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Β' (1832-1843), Σπάρτη, Γ.Α.Κ./Ν.Π.Π.Α.Π.Δήμου Σπάρτης (υπό έκδοση) αυξ. αριθ. 6, 5 - 6, 21 - 6, 28 - 6, 52 - 6, 58 - 6, 65 - 6, 72 - 6, 81 - 6, 84 - 6, 90 - 6, 96 - 7, 68 - 7, 69 - 9, 28.

¹⁵ Ο.π. αυξ.αριθ. 6, 131 - 6, 132 - 6, 137 - 7, 2 - 7, 19 - 7, 26 - 7, 63

¹⁶ Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Β' (1832-1843), Σπάρτη, Γ.Α.Κ./Ν.Π.Π.Α.Π.Δήμου Σπάρτης (υπό έκδοση) αυξ. αριθ. 6, 68 - 6, 87 - 6, 97 - 10, 85.*

¹⁷ Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Α' (1709-1831), Σπάρτη, Γ.Α.Κ., 2001, αυξ.αριθ. 4, 52 - 4, 84 - 4, 85 - 4, 105 - 5, 61 - 5, 100 και Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Β' (1832-1843), Σπάρτη, Γ.Α.Κ./Ν.Π.Π.Α.Π.Δήμου Σπάρτης (υπό έκδοση) αυξ. αριθ. 6, 148 - 7, 108 - 7, 111 - 8, 110 - 11, 85.**

¹⁸ Ο. π. 6, 9 - 7, 26.

¹⁹ Ο. π. 6, 12 - 6, 24

²⁰ Βασίλης Κρεμμυδάς, *Το καριοφίλι και το γρόσι. Στεριανές οικονομικές Πραγματικότητες στη νότιο Πελοπόννησο (1750-1850), Ιστορικό Αρχείο, Πολιτιστική Συμβολή της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 2004, σ.201.*

²¹ Η Συνέλευση εξέδωσε ψηφίσματα αναγνώρισης και επικύρωσης της εκλογής του Όθωνα στη θέση του Βασιλιά των Ελλήνων (απόφαση που είχαν πάρει νωρίτερα οι Μεγάλες Δυνάμεις) και κατάργησης του σώματος της Γερουσίας. Μετά τη διενέργεια 14 συνεδριάσεων, η Εθνοσυνέλευση διαλύθηκε στις 10 Αυγούστου ύστερα από επεισόδιο με στρατιώτες, ενώ είχε ήδη αποφασίσει αναστολή των εργασιών της μέχρι την άφιξη του Βασιλιά.

²² Πέπη Γαβαλά, *Αρχείο Δημητρίου Κ. Σαλβαρά, αναλυτικό ευρετήριο, τ. Β' (1832-1843), Σπάρτη, Γ.Α.Κ./Ν.Π.Π.Α.Π.Δήμου Σπάρτης (υπό έκδοση) αυξ. αριθ. 6, 53 - 6, 65 - 6, 82.*

²³ Ο. π. αυξ. αριθ. 6, 41 - 6, 53

²⁴ Ο. π. αυξ. αριθ. 6, 53 - 6, 91 - 6, 100.

Μαγεία, βότανα, και Ιατρική

στη γη των Λακεδαιμονίων και των Αρκάδων

Αριστερα, πάνω: Εικόνα 1

κάτω: Εικόνα 2

Στη μέση: Εικόνα 3

Πάνω: Εικόνα 4

Στις απαρχές του πολιτισμού κάθε γνώση έπρεπε απαραίτητα να φέρει ένα θρησκευτικό και μυστικιστικό ένδυμα, και κάθε φυσική ενέργεια ταυτιζόταν ή αποδιδόταν στους θεούς. Κάποτε όμως άρχισε να γίνεται αντιληπτό ότι οποιοδήποτε έργο υλοποιείται δυνάμει της ανθρώπινης λογικής, η οποία το προγραμματίζει, και της ανθρώπινης δραστηριότητας η οποία το υλοποιεί.

Τότε εγκαινιάστηκε μια νέα περίοδος στην πορεία της ανθρωπότητας, «μισολογική», «μισομυστικιστική», η οποία προηγήθηκε της αληθούς αντικειμενικής επιστήμης. Την περίοδο αυτή ήγμισαν οι λεγόμενες «ενδιάμεσες επιστήμες» της Αστρολογίας, της Αλχημείας, της Δυνάμεως των Λίθων, και της Ιατρικής των φυλακτών, που τότε θεωρούντο επιστήμες, ενώ σήμερα χαρακτηρίζονται ως αγροτείες. Όμως οι επιστήμες αυτές αποτέλεσαν, για μια μεγάλη μεταβατική περίοδο στην ιστορία του ανθρωπιστικού πνεύματος, ό,τι αναγκαίο, ώστε

ο πολιτισμός μας να εξελιχτεί από την εποχή των πνευμάτων, της μαγείας, και των θεικών επικλήσεων στον σημερινό απόλυτα θετικό και άκαμπτο επιστημονικό πολιτισμό.

Στις ενδιάμεσες επιστήμες της Αλχημείας, της Ιατρικής των φυλακτών και της Θεουργικής του μυθολογικού μας παρελθόντος αναφέρεται και το περιστατικό της αναγνώρισης του Οδυσσέα από την παραμίνα του την Ευρύκλεια (εικ.1) όταν αυτή είδε το σημάδι στο γόνατό του από την πληγή που του προκάλεσε ο κάπρος που κυνηγούσε με τον παππού του τον Αυτόλυκο στις πλαγιές του Παρνασσού:

«Κοίταξαν τ' Αυτόλυκον οι γιοί το θεικό Δυσσέα, και την πληγή του δέσανε και του 'πιασαν το αίμα με ξόρκια, κι ήρθαν έπειτα στο πατρικό το σπίτι.

Τότε ο θεικός Αυτόλυκος με τους λεβέντες γιούς του τον γιάτρεψαν και του 'δωσαν δώρα λαμπρά, και πίσω χαρούμενο τον έστειλαν χαρούμενοι στο Θιάκι. (Οδύσ. τ 450-461)»

Η μαγεία και η Ιατρική συν-

δέονται και μέσω της Φυσιγνωσίας και της Βοτανικής. Οι θετικές όπως τις αποκαλούμε σήμερα, επιστήμες σημείωσαν σημαντική ανάπτυξη κατά τον 4^ο αιώνα και στους ελληνοιστικούς χρόνους. Τόσο ο Αριστοτέλης (εικ.2) όσο και ο διάδοχός του στην Περιπατητική Σχολή ο Θεόφραστος ασχολήθηκαν αρκετά με τη φυσιγνωστική, τη μελέτη δηλαδή των φυτών, των ζώων και των ανθρώπων. Ο Θεόφραστος δίδαξε πολλά χρόνια, μέχρι το θάνατό του σε ηλικία 85 ετών, περί το 287 π.Χ. Στο διάστημα αυτό έγραψε και συντέλεσε στο να εξαπλωθούν οι αριστοτελικές φιλοσοφικές αντιλήψεις. Όπως ο Αριστοτέλης, έτσι και αυτός ασχολήθηκε με τη μελέτη πολλών προβλημάτων και με την ερευνητική του διάθεση αντίκρισε όχι μόνο το οντολογικό και γνωσιολογικό πρόβλημα, αλλά υπήρξε και συλλέκτης υλικού από το φυσικό και ζωικό κόσμο. Στον τομέα αυτό, δηλαδή στη φυσιγνωμία, πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες, όταν ταξινόμησε

και περιέγραψε όλο αυτό το υλικό ως φυτοπαθολόγος και φυτογεωργός. Τα δυο του έργα, «Περί φυτών ιστορία» και «Περί φυτών αιτία», ήταν για την εποχή εκείνη, μεγάλες κατακτήσεις της επιστήμης.

Πριν κάνουμε λόγο για τα περίφημα βότανα της πλούσιας Αρκαδικής και Λακωνικής χλωρίδας θα δώσουμε το λόγο στον Όμηρο ο οποίος αναφέρεται στην καταλυτική τους δράση.

Οι δύο πρώτες περιπτώσεις αφορούν τραυματισμούς στις μάχες που περιγράφονται στην Ιλιάδα (εικ.3). Στην πρώτη ο Αγαμέμνονας στέλνει τον κήρυκα Ταλθύβιο να καλέσει τον Μαχάονα τον γιο του Ασκληπιού για να γιατρέψει τον χτυπημένο από βέλος, Μενέλαο (εικ.4): «ωστόσο γιατρός θα σε κοιτάξει γρήγορα, κι απάνω στη πληγή σου βοτάνια θα απιθώσει, οι μαύροι σου για να γλυκάνουν πόνοι...» (...ήδη επιθήσει φάρμακα α κεν παύσησι μελαινάων οδυνάων...). Ο Μαχάονας βλέποντας τον τραυματισμένο Μενέλαο «...και την

πληγή, η πικρή που του άνοιξε σαγίτα, ως είδε, το αίμα βύζαξε πρώτα κι όπως κάτεχε, πραγματά μετά βοτάνια πιθώνει, που είχε δώσει ο Χείρων στον κύρη του, σαν φίλος απ' αγάπη(...αίμ' εκμυζήσας επ' αρ' ήπια φάρμακα ειδώς πάσσε...Ιλιάδα Δ', στ.213-219).

Στη δεύτερη περίπτωση ο Όμηρος εξιστορεί τις ιατρικές φροντίδες που παρέχει ο Πάτροκλος με τη χρήση βοτάνων στον τραυματισμένο από βέλος, Αργίτη Ευρύπυλο (εικ.5), τον γιο του Ευαίμονα:

«...Μα εμένα γλίτωσε με, φέρε με στο μαύρο μου καράβι, και τη σαγίτα κόψε, βγάλε την απ' το μερί, και πλύνε με χλιό νερό το μαύρο γαίμα μου, και μαλακά βοτάνια βάλε μετά, πραγματά, που σου μάθε λεν ο Αχιλλέας, απάνω αυτός από το δίκιο Κένταυρο, το Χείρωνα τα ξέρει.....

.....Ευτύς του βγάξει ο Πάτροκλος τη σουβλερή σαγίτα απ' το μερί με το μαχαίρι του, το μαύρο γαίμα πλένει με χλιο νερό,

και πάνω απίθωσε πικρή, πονοκοιμήτρα ρίζα,

στο χέρι αφού την έτριψε, και σταματά τους πόνους.

Έτσι η πληγή γοργά εμαράθηξε, και στάθηκε το γαίμα» (Ιλιάδα Λ 828-848).

Το τρίτο περιστατικό αναφέρεται στην Οδύσσεια, στην επίσκεψη του Τηλέμαχου στο παλάτι του Μενελάου στη Λακεδαίμονα και στην χρήση των βοτάνων από την «Ωραία» Ελένη:

«...Τότε άλλο η θεογέννητη σοφίστηκε η Ελένη.

Κρυφά βοτάνι στο κρασί που πίνανε του ρίχνει, πόσβηνε πόνους και καημούς και τα πικρά φαρμάκια.

Μεσ στο ποτήρι ανάμιχτο σαν το πίνε κανένας,

Όλη τη μέρα δεν μπορούν τα δάκρυα να του τρέχουν,

Κι αν πέθαινε ο πατέρας του κι η μάνα του, κι εμπρός του σφαγμένο αν έβλεπε αδερφό

και γιό του αγαπημένο.

Τέτοια βοτάνια μαγικά είχε του Δία η κόρη

Παρμένα απ' την Πολύδαμνα του Θώνα τη γυναίκα

στην Αίγυπτο, όπου η πλούσια γη βγάξει ανακατωμένα

άλλα βοτάνια ωφέλιμα κι άλλα θανατηφόρα.

Καθένας είναι εκεί γιατρός σοφός κι απ' όλους πρώτος

γιατί τον Παίονα αρχικό πρόπατορα του έχουν.....(Οδυσ. δ 222-234)

Το κρασί που παρασκευάζει η οικοδέσποινα Ελένη για τον Τηλέμαχο είναι οι λεγόμενοι «σκευαστοί οίνου» της αρχαιότητας δηλαδή οι φαρμακευτικοί οίνου ο οποίοι σύμφωνα με τον Διοσκουρίδη και τον Θεόφραστο αποκτούν τη δύναμη του φυτού που μινύεται, γ' αυτό όσοι έχουν επίγνωση της δύναμης των φυτών, είναι σε θέση να γνωρίζουν και τη δύναμη των σκευαστών(φαρμακευτικών) οίνων.

Βότανα τα οποία χρησιμοποιούνταν σε μεγάλο βαθμό στην αρχαιότητα και θα μπορούσε να είχε χρησιμοποιήσει η μυθική Ελένη (εικ.6), με μαλακτικές, θερμαντικές και καταπραϊντικές ιδιότητες είναι: ο μανδραγόρας (εικ.7-8), η αριστολογ(ε)ία, το ορμίνιον, το άνησσον(γλυκάνισος), το δρακόντιον, η ακαλήφη(τσουκνίδα), το σατύριον, το κυκλάμινο, το σέσελι(κανκαλίδα ή κανκαλήθρα), η «ραφανίς η άγρια», η αλθαία(άγρια μολόχα) και η πανάκη.

Στα επεισόδια της Ιλιάδας, ο Μαχάων και ο Πάτροκλος για να κλείσουν τις πληγές και την αιμοραγία στον Μενέλαο και στον Ευρύπυλο πιθανότατα θα χρησιμοποιήσαν βότανα με αιμοστατικές και επουλωτικές ιδιότητες, όπως η αριστολογία και η αλθαία, ενώ η αριστολογία η οφιόεσσα σίγουρα θα χρησιμοποιήθηκε και για την θεραπεία του - δαγκωμένου από φίδι - Φιλοκτήτη από τον Μαχάωνα, στη Λήμνο.

Σύμφωνα με τον Θεόφραστο η παρασκευή σκευαστών οίνων

Κορυφή: Εικόνα 5

Κάτω, αριστερά: Εικόνα 6, δεξιά: Εικόνα 7

με τη βοήθεια φαρμακευτικών βοτάνων ήταν καταρχάς προνόμιο των περιοχών που ήταν πλούσιες σε βότανα. Στην Ελλάδα πέντε ήταν οι περιοχές αυτές με πρώτο το «φαρμακωδέστατο» Πήλιο και στη συνέχεια η Λακωνία, η Αρκαδία, ο Παρνασσός και το Τελέθριον της Εύβοιας.

Αφήνοντας το μύθο και επιστρέφοντας στον ορθολογισμό και στις θετικές επιστήμες της ελληνιστικής εποχής και της Πρώιμης Ρωμαϊκής Περιόδου, η βοτανική και η φαρμακολογία παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην πρόοδο της Ιατρικής. Περίφημοι γιατροί όπως ο Ηρώφιλος από τη Βιθυνία, ο Απολλόδωρος, ο Φιλίνος από τη Κω, ο Ηρακλείδης από τον Τάραντα, ο Σωρανός από τη Έφεσο, ο Αρχιγένης από την

Συρία, ο Κρατεύας ο «ριζοτόμος», ο Πεδάνιος Διοσκουρίδης από τη Κιλικία και τέλος ο περίφημος Γαληνός από τη Πέργαμο χρησιμοποιήσαν τα βότανα της πλούσιας ελληνικής φύσης αλλά και της ελληνιστικής ανατολής για την δημιουργία φαρμάκων για θεραπευτικούς σκοπούς.

Σπουδαία ιατρικά έργα γράφτηκαν από τους παραπάνω γιατρούς για την χρήση των βοτάνων, όπως τα «Θηριακά» του Ηρακλείδου, «Περί θανάσιμων φαρμάκων» του Απολλόδωρου, το «Ριζοτομικόν» του μεγάλου βοτανολόγου και φαρμακολόγου Κρατεύα, τα «Περί ύλης Ιατρικής» και «Περί απλών Φαρμάκων» του Διοσκουρίδη (εικ.9) και τέλος τα 28 βιβλία για την φαρμακολογία του Γαλήνου του τελευταίου μεγά-

Αριστερά: Εικόνα 8, δεξιά: Εικόνα 9

λου εκπροσώπου της αρχαίας ιατρικής.

Η πλούσια ποικιλία της χλωρίδας στον Ταΰγετο και στη ορεινή κεντρική Πελοπόννησο κατέστησαν την Λακωνία και την Αρκαδία, πηγή για την πολύτιμη προμήθεια των φαρμακευτικών βοτάνων. Ο πλούτος αυτός εξηγεί και τον μεγάλο αριθμό των ιερών του Ασκληπιού στην Λακωνία και ιδιαίτερα στην Αρκαδία. Τα φυτά αυτά ήταν τόσο πολύτιμα που αποτελούσαν και αντικείμενο εμπορίου, όπως ο οπός ιπποφαές της Τεγέας («τιθύμαλλος-γαλατσίδα») και ο οποπάναξ της Ψωφίδας (Θεόφραστος Φ.Ι. IX.15,6 & 7). Για την περισυλλογή τους εργάζονταν ριζοτόμοι, φαρμακοπώλες και γιατροί. Ο Θεόφραστος για την Αρκαδία μας διέσωσε το όνομα ενός φαρμακοπώλη από τη Μαντίνεια του Θρασύα και ενός γιατρού, του Αλεξία ενώ κάνει λόγο και για δεκαοχτώ φαρμακευτικά φυτά που φύονταν στα αρκαδικά βουνά. Στο βιβλίο του λοιπόν «Περί φυτών ιστορίας» (IX 6,5) ο Θεόφραστος αναφέρει τα εξής φυτά: ο ελλέβορος¹, λευκός και μέλας, ο δαύκος, το δαφνοειδές, η ράφανος η αγρία(αγριορραπανίδα),

η αλθαία(άγρια μολόχα), η αριστολογία², το σέσελι, το ιπποσέλιον, το πευκέδανον³, η Ηράκλεια, ο σφυχνός (ο ένας με το βαθυκόκκινο καρπό και αυτός με το μαύρο), ο σίκυος ο άγριος(«πικραγγουριά, ο τιθύμαλλος, η πανάκεια, το μώλυ και το κώνειον», ενώ άλλα δύο φυτά το «κενταύρειον μέγα» και «πάνανκες Ηράκλειον» συμπληρώνει και ο Διοσκουρίδης(III 6 & 48).

Τα περισσότερα από τα παραπάνω φαρμακευτικά φυτά φημίζονταν για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες και συμπεριλαμβάνονταν στην «Ιπποκρατική συλλογή» όπου με τη λέξη «φάρμακα» δεν αναφερόμαστε πλέον στα μαγικά βότανα της Κίρκης και της ωραίας Ελένης αλλά στα βότανα που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1 Δημ.Λυπουρλής, Ιατρική. Ο πολιτισμός της Ελληνιστικής εποχής. Ι.Ε.Ε., τομ.Ε', Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1974,340-351.
- 2 Ελληνική Μυθολογία, Ι.Θ.Κακριδής(γεν.εποπτεία), Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1986, τομ.2.σσ.213-217.

3 Walter Burket, Αρχαία Ελληνική Θρησκεία. Αρχαϊκή και Κλασική Εποχή. Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 1993.446-449.

4 Π.Γ.Γεννάδιος, Λεξικόν φυτολογικόν, εν Αθήναις 1914(1959: 2 τομ., ανατ. 1997 της εκδ. 1914).

5 Fritz Graft, Πλησιάζοντας του θεού και βλάπτοντας τους ανθρώπους. Η Μαγεία στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Ηράκλειο 2004

6 Kurt Pollak, Η Ιατρική στην αρχαιότητα(μτφρ.)Αιμίλιος Μαρούδης, εκδ.Παπαδήμα, Αθήνα 2005

7 Η Μαγεία στην Αρχαία Ελλάδα.(Επιστ.Επιμέλεια Αφρ.Α.Αβαγιανού). «Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών»(Ε.Ι.Ε.) 2008

8 Μιχάλης Λέφας, Η πορεία της ομοιοπαθητικής ιατρικής στην Ελλάδα. Αρχαιολογία 105 (2007).22-25

9 Σταυρούλα Κουράκου – Δραγώνα, Κρασί και Βότανα στη γη του Πανός. [Γ.Α.Πίκουλας (ed.)] Οίνον ιστορώ VI, Αρκαδικά Οινολογήματα», Κτήμα Σπυρόπουλου, Μαντίνεια Αρκαδίας 2.12.2006, Αθήνα 2007.51-73

10 Λεωνίδας Σουχλέρης,

Μαγεία, Βότανα, Ιατρική. Μαγικές ιστορίες στα Αρχαία χρόνια. ΥΠ.ΠΟ-ΛΘ' ΕΠΚΑ. Τρίπολη 2009.19-21

11 Γ.Α.Πίκουλας, Λακεδαιμόνιος οίνος για τη Λάκαινα Πότνια. Διερεύνηση του μεγέθους της λακωνικής οινοπαραγωγής. Πότνια οίνου, Διεθνές επιστημονικό συμπόσιο προς τιμήν της Σταυρούλας Κουράκου – Δραγώνα. Οίνον ιστορώ VIII, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ΙΑΚΑ, Βόλος 2009

ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

1. Η Ευρύκλεια αναγνωρίζει τον Οδυσσέα [LIMC IV, Eurykleia,(O.Touchefeu),ar.52]
2. Ο Αριστοτέλης κατά τη διάρκεια μαθήματος ανατομίας. Τοιχογραφία από τις κατακόμβες της «Λατίνης οδού», 4^ο αι. μ.Χ.
- 3-4. Ο Μαχάοντας θεραπεύει το τραύμα του Μενελάου (Ιλιάδα Δ', στ.213κ.εξ.)
5. Ο Πάτροκλος παρέχει ιατρικές φροντίδες στον τραυματισμένο Ευρύπυλο (Ιλιάδα Λ, στ.842κ.εξ.)
6. Ο Μενέλαος και η Ελένη αποχωρούν από την Τροία(Αρχ.Μουσείο Μονάχου)
7. Μανδραγόρας από εικονογράφηση αραβικού αλχημικού χειρογράφου (Αρχαιολογία, 107, Ιούνιος 2008.38,αρ.5)
8. Μανδραγόρας, βότανο που χρησιμοποιήθηκε από την αρχαιότητα για τις φαρμακευτικές και ομοιοπαθητικές του ιδιότητες.
9. Απεικόνιση φαρμακολογικού φυτού σε μικρογραφία από το έργο του Διοσκουρίδου «Περί ύλης ιατρικής».

Σημειώσεις

¹ Χρησιμοποιούσαν για τη θεραπεία της επιληψίας, της μανίας και της μελαγχολίας. Η σημερινή του ονομασία «σκάρφη».

² Το φυτό αυτό χρησιμοποιήθηκε σε πάρα πολλές θεραπείες και ιδιαίτερα ως πανσίπονο, αιμοστατικό, εμμηναγωγό και επούλωτικό.

³ Το σέσελι(κανκαλήθρα-κανκαλίδα) και το πευκέδανον («μεγαβότανο») χρησιμοποιήθηκε κυρίως για γυναικείες παθήσεις.

Του κ. Λεωνίδα Σουχλέρη Αρχαιολόγου της Ε' ΕΠΚΑ Σπάτης

Παράδοση, μια διαχρονική αξία

Ενα σύνθημα και μια προτροπή που ακούγεται τα τελευταία χρόνια είναι «επιστροφή στην παράδοση». Αυτό φανερώνει έναν προβληματισμό κάθε σκεπτόμενου ανθρώπου σχετικά με ποιο τρόπο η παράδοση θα συμβάλει στην προκοπή μας ως άτομα και ως κοινωνία. Η λέξη παράδοση είναι παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος «παραδίδωμι» που σημαίνει δίνω στα χέρια κάποιου, εμπιστεύομαι κάτι σε κάποιον. Είναι δηλαδή η παράδοση μια διαδικασία, μια μεταβίβαση – συνήθως προφορική – με την οποία μεταφέρονται από τη μια γενιά στην άλλη ήθη, έθιμα, γνώσεις ή δοξασίες και έτσι διαιωνίζονται.

Η παράδοση δεν είναι μονοσήμαντη. Έχει πολλούς κλάδους: γλωσσική παράδοση, πνευματική (ήθη, έθιμα, δημοτικό τραγούδι, παροιμίες, μυθοπλασία κ.τ.λ.), οικιστική παράδοση (χωριά και μεμονωμένα κτίσματα), λαϊκή οικοτεχνία, ενδυματολογί-

α, χοροί, γιορτές, πανηγύρια κ.τ.λ. Το πλάτος της καλύπτει τόσες πτυχές όσες και η ζωή, από τη χαρά ως το θάνατο. Έτσι διασώζει το ύφος με το οποίο ένας λαός ζει την καθημερινότητά του.

Όμως παράδοση δε σημαίνει οπισθοδρόμηση, ούτε αποσυνδέεται από την πρόοδο, αλλά εξελίσσεται, βιώνοντας τις τρεις διαστάσεις του χρόνου (παρελθόν – παρόν – μέλλον) και συνδέεται με την έννοια της συνέχειας των στοιχείων εκείνων που έχουν τη δυνατότητα να επιζήσουν. Γιατί η ζωή του ανθρώπου δεν είναι ποτέ στατική, δεν είναι στάσιμη. Με την παράδοση κρατούμε αυτό που έχουμε και προσθέτουμε αυτό που δημιουργούμε.

Η ελληνική παράδοση είναι τα λαϊκά δημιουργήματα που τα ονομάζουμε λαϊκό πολιτισμό, όπως τα ήθη και έθιμα, δημοτικά τραγούδια, παραμύθια, παραδόσεις, διάφορα κτίσματα, η γλώσσα, το ντύσιμο, οι θρησκευτικές παραδόσεις, αλλά κι ό,τι επιβίωσε από παλιότερες εποχές.

γανισμό. Με τις εκδηλώσεις τους κάνουν πιο σαφείς τις ιδέες που αποκρυσταλλώνουν την ελληνική κουλτούρα αλλά και σταθεροποιούν τις πανανθρώπινες αξίες. Το σχολείο μπορεί να βοηθήσει το νέο να αποκτήσει βιωματική σχέση με την εθνική μας κληρονομιά. Αλλά και η οικογένεια πρέπει να προτρέπει τα παιδιά να συμμετέχουν σε ανάλογες εκδηλώσεις και δραστηριότητες. Τέλος δεν είναι λίγα τα άτομα που με τον προσωπικό τους μόχθο, την αγάπη τους και το μεράκι τους προσφέρουν τις ιδέες τους και την ψυχή τους στην υπόθεση του λαϊκού πολιτισμού.

Ο Πολιτιστικός σύλλογος «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ» με ευαισθητοποίηση στηρίζει οικονομικά και ηθικά όλες τις προσπάθειες που γίνονται για την αναβίωση των παραδοσιακών αξιών, και είναι σε θέση να αξιοποιήσει το δυναμικό του λαϊκού μας πολιτισμού, δημιουργώντας το χορευτικό, όπου εκφράζονται μορφές του, προσφέροντας υφάσματα από προσωπική συλλογή, και συναισθηματική ενθύμηση. Φίλοι και μέλη του συλλόγου χάρησαν τέτοια υφάσματα για τη δημιουργία παραδοσιακών στολών. Έτσι βάζουμε και εμείς ένα κρίκο στην αλυσίδα.

Ελπίζουμε ότι με την ατομική και συλλογική προσπάθεια θα μεταδώσουμε και στις επόμενες γενιές όσα δημιούργησαν οι πρόγονοί μας.

Υ.Γ. Παράκληση σε όσους έχουν τέτοια υφάσματα (αλατζάδες) και θέλουν να τα δουν να γίνονται στολές φορεμένες από τὰ παιδιά μας, μπορούν να επικοινωνούν μαζί μας. Ευχαριστούμε όλους όσους βοηθούν

Αφήνοντας την Καστανιά

Η μετανάστευση ήταν μια ουσιαστική διεξοδος για τους πατριώτες και η Καστανιά συνεισέφερε στο σύγχρονο μεταναστευτικό κύμα απ' το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Τη δεκαετία του '60 τα σπίτια τού Πάνω Μαχαλά αλλά και από άλλες γειτονιές άδειασαν καθώς ολόκληρες οικογένειες μετακινήθηκαν προς το Λυνν (Lynn) της Μασαχουσέτης. Θείοι μας, ξαδέρφια μας, αδέρφια των γονιών μας ακολούθησαν ένα δρόμο για μια καλύτερη τύχη. Δεν θα τολμήσω να αναφέρω ονόματα, μην τυχόν και ξεχάσω κανέναν. Οι μήνες της ώρας του αποχωρισμού υπάρχουν νοπές ακόμη. Τα γράμματα που περίμεναν η

γιαγιά και ο παππούς, και με κανένα «τσέκι» μέσα συνεισφέροντας στους άδηλους πόρους, έφταναν συνήθως συστηματικά και μετά τα νέα κυκλοφορούσαν στη ρούγα. Ο τάδε έτσι, ο δείνα αλλιώς. Δεν έχω πρόθεση να συγκινήσω. Θα αποπειραθώ να αγγίξω μια οπτική γωνία από την πλευρά της εξέλιξης. Δεν έχω κάνει τέτοιου τύπου συζητήσεις με τους πρώτους επιβάτες του δρόμου αυτού. Δικές μου σκέψεις θα μεταφέρω. Άραγε πόσο συνειδητοί ήταν τότε οι θείοι και γονείς μας ότι έφταναν στην καρδιά της ανάπτυξης και της βιομηχανίας, στο θαύμα της τεχνολογίας, στο επίκεντρο της επιστήμης. Όλοι αυτοί οι μετα-

νάστες δεν μετατράπηκαν σε λατζέρηδες και σερβιτόρους και αργότερα σε μαγαζάτορες (δεν υποτιμώ τις εργασίες αυτές - από αυτές μεγάλωσα και σπούδασα εξάλλου) αλλά έθρεψαν την αιχμή της τεχνολογίας. Έφυγαν από ένα αγροτικό χωριό όπου η μοναδική μηχανή ίσως ήταν κανένα τρακτέρ και βούτηξαν στη βαθειά θάλασσα της αναπτυσσόμενης βιομηχανίας, της βιομηχανικής κουλτούρας, στην «κάρτα», στο σκληρό ωράριο, στην τυποποίηση. Δούλεψαν σκληρά, έγιναν νοικοκυραίοι, σπούδασαν τα παιδιά τους. Έτσι πολλά από τα ξαδέρφια και τα αδέρφια μας τίμησαν το γόητρο της φυλής μας, που αποτελεί

την πρώτη κοινότητα στην επιστήμη στις ΗΠΑ. Και σπούδασαν στην πρώτη γραμμή της τεχνολογίας έτσι ώστε σήμερα να βρίσκονται από την άλλη πλευρά της μηχανής. Την Ελλάδα δεν την ξέχασαν ποτέ. Πάντα δίπλα. Κι εμείς εδώ παχύνουμε σαν τα σκόρδα που αραίωσαν, περνάγαμε καλά - ας ήταν καλά και οι επιδοτήσεις. Δεν θα γινόμασταν βέβαια καμιά βιομηχανική χώρα και η περιοχή καμιά τέτοια κουλτούρα δεν έχει. Αλλά θα περίμενε κανείς να μην αφήσουμε την ευκαιρία να αναπτύξουμε με πιο ορθολογικό τρόπο ένα αγροτικό μοντέλο, με ευθύνη στις κεντρικές διοικήσεις. Ποτέ δεν είναι αργά.

...για μια νέα πατρίδα στη Μασαχουσέτη

Το Λυνν (Lynn) μια πόλη της Περαρχίας Έσσεξ της Μασαχουσέτης, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, με πληθυσμό 90.329 κατοίκους στην απογραφή του 2010, αποτελεί πλέον την πατρίδα ενός σημαντικού αριθμού Καστανιωτών που εγκαταστάθηκαν εκεί κυρίως τη δεκαετία του '60. Ένα παλιό βιομηχανικό κέντρο κοντά στην παραλία και περίπου 11 χλμ από το κέντρο της Βοστώνης. Πρωτοκατοικήθηκε το 1629 και σαν αποικιακός προορισμός από το 1635 αποτέλεσε το κέντρο βυρσοδεψίας και υποδηματοποιίας. Οι μπότες που φορούσαν οι στρατιώτες του απελευθερωτικού στρατού - ο απελευθερωτικός πόλεμος οδήγησε στην απόταξη του Βρετανικού ζυγού και τη δημιουργία του ομόσπονδου κράτους - φτιάχονταν στο Λυν. Η υποδηματοποιία έγινε το όχημα ανάπτυξης της πόλης και γι' αυτό η στρατιωτική εκείνη μπότα αναπαριστάται στη σφραγίδα της.

Το 19^ο αιώνα οι βιομήχανοι υποδημάτων επένδυσαν στη νεαρή βιομηχανία ηλεκτρικών (ειδικά το 1883 θεμελιώνεται η Thomson-Houston Electric Company) οδηγώντας στη γνωστή και σε εμάς General Electric που κατασκευάζει μέχρι ηλεκτρικά αεροσκαφών καθώς και μηχανές.

Και βέβαια η θεμελίωση στην περιοχή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με προεξάρχον το πασίγνωστο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης (MIT) πρόσφερε καινοτομία και ανάπτυξη μέσω της αλληλεπίδρασης της παραγωγής με την έρευνα.

Τον 20^ο αιώνα φιλοξενεί τη βιομηχανία General Electric Aviation. Επίσης, αναπτύσσεται η βιομηχανία τροφίμων και πολυμερών. Τότε αποκτά και τη φήμη της αμαρτωλής πόλης λόγω της ψηλής εγκληματικότητας που παρέμενε σταθερή από την εποχή της εκβιομηχάνισης.

Στις αρχές του 2000 νέα έργα αναπτύχθηκαν με στόχο την οικονομική αναγέννηση της πόλης ακολουθώντας το ρου της αποβιομηχάνισης. Έτσι παλιά βιομηχανικά κτήρια μετατρέπονται σε μοντέρνες κατασκευές για κατοικίες και άλλες δραστηριότητες. Ένας νέος ασιασμός αναπτύσσεται βασισμένος σε καινούργιες αρχιτεκτονικές προτάσεις.

Έτσι συνολικά μια ιστορική αναδρομή και μια μικρή περιγραφή για το πώς δημιουργείται μια σύγχρονη αστική κοινωνία και πως γίνεται η ανάπτυξη σε συνεργασία με την έρευνα και την παιδεία.

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της πόλης στο <http://www.ci.lynn.ma.us/>

Οι φωτογραφίες είναι του Γ. Αρφήνη

Σοβαρά και ευπράγεγα

Μικρά νέα και πληροφορίες από την καθημερινή ζωή του χωριού, αλλά και παλιές ιστορίες όπως έφτασαν στις μέρες μας μετά μακρά διαδρομή σε καφενεία και γειτονιές

Στην τρίτη σελίδα θα διαβάσατε το θέμα για τα αγριογούρουνα και τις καταστροφές που προξενούν στους “εν απογνώσει” παραγωγούς. Μια αρχική και ανεπεξέργαστη σκέψη ενός παροπλισμένου νομικού. Τα αγριογούρουνα προφανώς και δεν μπορεί να θεωρηθούν ως ενδημικά θηράματα. Από τον καιρό του Ερυσμάνθιου κάπρου η Πελοπόννησος δεν φιλοξενούσε τέτοια ζώα. Τα ζώα αυτά είτε έχουν ξεφύγει από κάποιο εκτροφείο είτε κάποιος ή κά-

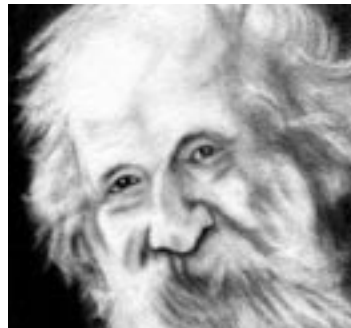

ποιοι εκουσίως απελευθέρωσαν. Και στις δύο περιπτώσεις πιθανότατα είναι εφικτό να προσδιοριστούν οι αυτουργοί από τους οποίους και, κατά τη γνώμη του γράφοντος, μπορεί να ζητηθούν ευθύνες. Η περιοχή μας, που φημίζεται για την ποιότητα των λειτουργιών της Θέμιδας που εξέθρεψε, μάλλον θα μπορούσε να προσφέρει το δικηγόρο ή τους δικηγόρους που θα αναλάμβαναν να ξεδιαλύνουν μια τέτοια υπόθεση.

Δ.Π.

Νεαρός οργανοπαίχτης συμπατριώτης μας, λίγο μετά την πτώση της δικτατορίας καλέστηκε για να παίξει σε μεγάλη γιορτή σε χωριό της Αλαγονίας Αρχή της μεταπολίτευσης, έντονα τα πολιτικά πάθη, και επάνω που το γλέντι είχε ανάψει, μια παρέα

ζήτησε το “Τρίβα μ’ σε θέλει ο Βασιλείας”, χαμός στην πλατεία του χωριού, οι απέναντι παρέες αντέδρασαν και, όπως καταλαβαίνετε, έγινε πανζουρλισμός. Ρωτώντας το φίλο μας μετά από χρόνια, για την Ιστορική εκείνη βραδιά, ποιός παρέας

έκανε τη χάρη και αν το έπαιξε το τραγούδι, αγέρωχα μας απάντησε: “δεν θυμάμαι ρε παιδιά τι έπαιξα -εκείνο πάντως που θυμάμαι είναι ότι ΕΓΩ ΤΟ ΞΥΛΟ ΤΟ ‘ΦΑΓΑ’!”

Γ.Α.

Νέος και ωραίος ο συμπατριώτης μας από καλή οικογένεια λογοδόθηκε σε διπλανό χωριό. Νέα ωραία και εξίσου από καλή οικογένεια και η υποψηφία νύφη, και η πεθερά έχοντας έγνοια να μην της χαλάσει και το συμπεθεριό,

όταν εμφανιζόταν ο γαμπρός η πρώτη της κουβέντα ήταν πάντοτε: “ρε συ άντρα πήγαινε και κόψε έναν κόκορα”. Καλοδεχούμενος ο γαμπρός καμιά αντίρρηση από τον

πεθερό, την τέταρτη - πέμπτη φορά, όμως, βλέποντας ο πεθερός πως θα αφανιστεί το κοτέτσι, στην ίδια πάντα προσταγή της γυναίκας του - ρε συ Άντρα πήγαινε και κόψε έναν Κόκορα- δεν άντεξε και αντέδρασε: “ρε συ γυναίκα γαμπρό βάλουμε στο σπίτι μας ή αλεπού στο κοτέτσι μας;”.

Γ.Α.

Επί τέλους -μετά από χρόνια αίτημα των κατοίκων του Κουρεμένου για κατασκευή Γεφυριού στον Ευρώτα για πρόσβαση και επικοινωνία με τα γύρω χωριά και κυρίως για την ασφαλή μετάβαση κατά τους χειμερινούς μήνες των παιδιών για την παρακολούθηση

των μαθημάτων στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο Καστορείου καθώς και των άλλων καθημερινών δραστηριοτήτων τόσο των παιδιών όσο και των κατοίκων -το αίτημα ικανοποιήθηκε από τον ΜΟΡΕΑ με την τοποθέτηση τοιμεντοσωλήνων ικανοποιητικής διαμέτρου. Δυστυχώς τόσα χρόνια οι κάτοικοι υποχρεώνονταν να περνούν με τα τρακτέρ τον φουρτουνιασμένο πολλές φορές Ευρώτα με κίνδυνο να παρασυρθούν, δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις που τα παιδιά έχαναν τα μαθήματά τους μπροστά στον κίνδυνο να παρασυρθούν. Δεν έχουμε παρά να επικροτήσουμε την προσφορά του ΜΟΡΕΑ και όσων βοήθησαν για την ικανοποίηση του αιτήματος.

Γ.Α.

Φρεσκοαρθρωμένος ο μπάρμπα Γιώργης, όλη μέρα στον κάμπο παλεύοντας με τα χόματα, ανέβαινε το βράδυ στο χωριό και πρην πάει για ξεκούραση, πέραγε και από το σπίτι της αρρεβονιάρας για να πει μια καλησπέρα.

Πρόσχαρη η πεθερά τον καλωσόριζε αλλά όπως τον έβλεπε και ξεθεωμένο (εκτός από τη δουλειά ήταν και τα

10 χιλιόμετρα ποδαρόδρομος και ανηφόρα για να ανεβεί από τον κάμπο στο χωριό) έλεγε στην αρρεβονιάρα: “ρε συ κόρη πήγαινε και βάλε μια μαγερεψιά τραχανά στο παλικάρι να φάει γιατί το βλέπω κουρασμένο”.

Η ίδια ιστορία επαναλήφθηκε αρκετές φορές. Από τη μια ο γαμπρός έκανε υπομονή έχοντας γνώση και της γενικότερης κατάστασης από την άλλη πρόσεχε μην τυχόν και ψυχρανθεί με το βασιλόφρονα πεθερό, έχοντας όμως και γνώση του θεσμικού του ρόλου ως υποψήφιου γαμπρού αλλά και ετοιμόλογος, δεν άντεξε και μια βραδιά στο - ρε κόρη της πεθεράς άει και βάλε μια ... - πρόλαβε τη πεθερά λέγοντας: “ΕΧΩ ΚΑΙ ΔΟΝΤΙΑ”, υπονοώντας φυσικά ότι ως υποψήφιος γαμπρός έπρεπε να διαφυλάξει το θεσμό και να φάει και αυτός και κανά ΚΟΚΟΡΑ...

Γ.Α.

Μόνο χαραμάδες

Μόνο χαραμάδες εύρισκαν να περάσουν οι γερές πνευματικές ικανότητες ενός θηλυκού παιδιού όταν η κουλτούρα δεν ευνοούσε γυμνασιακές σπουδές για τα θηλυκά παιδιά κείνης της εποχής. Παράλληλα μεσολάβησε κι ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος με την Ιταλογερμανική κατοχή, τότε που δεν λειτουργούσαν τα σχολεία.

Στην εποχή μου το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1930 δεν υπήρχαν στα χωριά παιδικά βιβλία στα σπίτια για να βοηθήσουν τα παιδιά να μάθουν να διαβάζουν εκτός από την εφημερίδα.

Εγώ, όπως όλα τα παιδιά ίσως λίγο περισσότερο, ήθελα να ερευνώ και να μαθαίνω νέα πράγματα. Η μητέρα μου που είχε τελειώσει την Δ΄ Δημοτικού, μου έδωσε τις πρώτες βοήθειες. Όταν λοιπόν άρχισα να τη ρωτώ, τι ήταν αυτά τα σχέδια επάνω στα κουτιά της σκόνης γάλακτος που εγώ έπινα, μου έδωσε κιμωλία και μ' άφησε να σχεδιάζω τα γράμματα στο πάτωμα. Σιγά – σιγά με διόρθωνε και μου εξηγούσε την προφορά του κάθε γράμματος. Έτσι άρχισα να διαβάζω και πριν πάω σχολείο διάβαζα εφημερίδα. Η μητέρα μου είχε γερές πνευματικές ικανότητες και πολύ της άρεσε να διαβάζει. Διάβαζε όταν εύρισκε κάποια στιγμή κάτι θρησκευτικά βιβλία του παππού μου, δηλαδή του πατέρα της. Φυσικά δεν είχε χρόνο για τέτοιες πολυτέλειες. Αρκεί να σκεφθούμε ότι ζύμωνε ψωμί με τα χέρια, έπλενε με τα χέρια και μαγειρεύε για να πάει φαγητό στους εργατες που δούλευαν στα κτήματα. Πότε σ' αμπέλι, πότε στις ελιές και αλλού. Αργά το βράδυ ύφαινε. Επίσης φρόντιζε 150 κυψέλες μελίσσια. Θυμάμαι που έστυβε τις κερήθρες με τα χέρια, εκεί κάτω στο κάτω μας κι είχε μια μεγάλη λαίνα μέλι. Μετά τις έπλενε με ζεστό νερό κι αυτό το νερό το έβραζε κι γινόταν ένα σκούρο πεπιμέζι που το μοίραζε στις φτωχές οικογένειες να το τρώνε τα παιδιά με ψωμί. Το κερύ το πουλούσε. Κρατούσε όμως και για το σπίτι μας. Έφτιαχνε δηλαδή τις λαμπάδες που πηγαίναμε στην εκκλησία, ειδικές βέβαια για τα Χριστούγεννα και τη Λαμπρή. Λαμπάδες έδινε και στον ιερέα για τις λειτουργίες και τις μεγάλες γιορτές. Φρόντιζε ακόμη και τον κήπο μας. Θυμάμαι αμυδρά πως

της έδινε τις κλωστές να μυτώσει το πανί στον αργαλειό. Θα ήμουν κάπου τριών χρονών. Το γνωρίζω γιατί ήταν πριν πάμε στο καινούριο σπίτι.

Σαν παιδί μου άρεσε πολύ να τραγουδάω και να χορεύω. Μάθαινα όλες τις αγροτικές δουλειές, ειδικά σχετικά με τη δενδροκομία. Κλάδευα αμπέλι από 12 χρονών, κάτι που έκαναν πεπειραμένοι γέροι.

Σαν παιδί δεν έζησα στην οικογένειά μου την υποτίμηση του θηλυκού παιδιού. Ο πατέρας μου μ' έπαιρνε μαζί του όταν με φίλους του έψελναν τα πάθη της Μ. Παρασκευής.

Ραβάνιζα το άλογο στα λιβάδια του Τίντιλη, ξεσαμάρωτο χωρίς καπιστράδα, ενώ κρατιόμουν από τη χείτη του όταν ήμουν δέκα χρονών.

Μ' άρεσε η μουσική κι ήθελα να μάθω κιθάρα. Οι κακοί καιροί όμως δεν το επέτρεψαν.

Όταν φοιτούσα στην Δ΄ Δημοτικού με είδε ο εξάδελφος Σωτήρος Κάντζας – φοιτητής της Ιατρικής και Μαρξιστής – να λογαριάζω τα σακιά με τις ελιές που πουλούσε ο πατέρας μου στο ελαιοτριβείο της Βορδόνιας και είπε στον πατέρα μου «Μπάμπια αυτό το παιδί να το σπουδάσεις». Κι ο πατέρας μου, που εκτιμούσε αυτό τον ανιψιό του, μ' έστειλε στο Γυμνάσιο, το οποίο τότε ήταν οκτατάξιο.

Το Σεπτέμβριο του 1940 έδωσα εξετάσεις από την Ε΄ Δημοτικού για τη Β΄ Γυμνασίου και μπήκα αριστούχος. Ήμουν το πρώτο παιδί της Καστανιάς που πήγα από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο γιατί τα παιδιά της Καστανιάς φοιτούσαν στο Αστικό πριν πάνε στο Γυμνάσιο.

Ο πατέρας μου μ' έβαλε οικότροφο σε μια ηλικιωμένη κυρία στη Σπάρτη, μου πήρε τσάντα και βιβλία και παρήγγειλε σε μοδίστρα δυο μαύρες ποδιές (φορέματα) με το μονόγραμμα Γ.Θ.Σ κεντημένο στη μηχανή, όπως ήταν ο κανονισμός, κι άρχισα τα μαθήματα, κάτι που μ' ευχαριστούμε ιδιαίτερα. Δεν πρόλαβα όμως να χαρώ αυτή τη νέα μου ζωή και στις 28 Οκτωβρίου μας κήρυξαν τον πόλεμο οι Ιταλοί του Μουσολίνι. Τότε έφυγα πίσω για το χωριό όπου έζησα όλες τις περιπέτειες της κατοχής.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής πολλοί συμμαθητές και συμμαθήτριά μου πήγαιναν στο Γιωργίτσι, έπαιρ-

ναν κάποια μαθήματα, έδιναν εξετάσεις και περνούσαν κάποιες τάξεις. Εμένα δεν μ' έστειλε ο πατέρας μου.

Τον Οκτώβρη του 1944 ξανόμωξαν τα σχολεία, αλλά εμένα δεν ήθελε να με στείλει ο πατέρας μου. Δεν ήθελε να χάσει ένα απλήρωτο εργάτη και επιστάτη.

Εγώ έκλαιγα να πείσω τον πατέρα μου να με στείλει στο Γυμνάσιο αλλά αυτός ήταν ανένδοτος. Έκλαιγα, έκλαιγα, από τον Οκτώβρη του '44 μέχρι τέλη Απριλίου του 1945. Ακόμη και σήμερα όταν φέρνω στο νου μου 'κείνο το αίσθημα πόνου που ζούσα, πονάω και τώρα. Για μένα τότε η σχετική πνευματική μου ανάπτυξη ήταν ανάγκη. Ήταν η απαίτηση της ικανοποίησης των πνευματικών ικανοτήτων μου. Για την ικανοποίηση αυτών των ικανοτήτων έκανα μεταπτυχιακό Φιλοσοφίας Τέχνης και Παιδείας στα εξήντα μου. Τότε ένιωσα και νιώθω ένα αίσθημα ελευθερίας.

Στις 10 Απριλίου του 1945 οι μισθοφόροι των Άγγλων συνέλαβαν τον πατέρα μου και τον πήγαν στις φυλακές της Σπάρτης. Τότε είπε στη μητέρα μου να με στείλει στο Γυμνάσιο για να του πηγαίνω, βέβαια, φαγητό στη φυλακή. (Ουδέν κακόν αμιγές καλού).

Όταν πήγα να γραφτώ ο Γυμνασιάρχης μου είπε ότι δεν υπήρχε Δευτέρα Γυμνασίου κι έπρεπε να πάω να τελειώσω την έκτη Δημοτικού να γραφτώ στην αποκαλούμενη Τρίτη Γυμνασίου. Αυτό ήταν αδύνατο για μένα 'κείνη την εποχή.

Εδώ έρχεται ένας άλλος άνθρωπος να μ' ανοίξει την άλλη χαραμάδα. Επεμβαίνει ο κ. Πολίτης, ένας φιλόλογος και λέει στο Γυμνασιάρχη. «Κύριε γυμνασιάρχα μήπως θα μπορούσε η Κάντζα να φοιτήσει ως ακροάτρια στην Τρίτη, ώσπου να 'ρθει τον Ιούνιο το διάταγμα που θα της επιτρέψει να γράψει διαγωνίσματα και να εισαχθεί στην τρίτη ως κατ' οίκον διδασχθείσα;». Κι ο γυμνασιάρχης δέχθηκε. Τον Ιούνιο έγραφα τα διαγωνίσματα, πέρασα τη Δευτέρα Γυμνασίου και τον Οκτώβρη που τελείωνε η Τρίτη την πέρασα κι αυτή κι έτσι σε σχεδόν τρεις μήνες πέρασα δύο τάξεις από αυτές που είχα χάσει στα τέσσερα χρόνια της κατοχής. Είχα πολλά κενά αλλά τα ξεπέρασα.

Τότε δεν υπήρχε η ιστοπέδωση

των φροντιστηρίων κι η ψευτομάθηση της στείρας απομνημόνευσης. Γι' αυτό σύντομα αναδείχθηκα η αριστούχος της τάξης μου. Συμμαθήτριάς μου έρχονταν στο σπίτι που έμενα να τους δώσω τις λύσεις των ασκήσεων των μαθηματικών ή να τους εξηγήσω τα αρχαία. Ας σημειωθεί ότι ψώνιζα, μαγειρεύα κι έπλενα και για τ' άλλα τρία αδέρφια μου που ήρθαν στο γυμνάσιο και για τον πατέρα μου στη φυλακή.

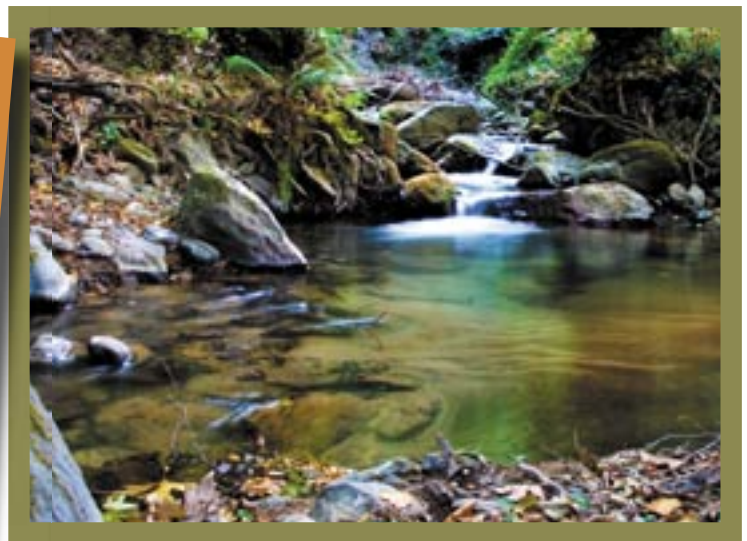
Ζούσα μια μεγάλη εκτίμηση από τους καθηγητές μου και τις συμμαθήτριάς μου. Μάλιστα λόγω κουλτούρας αυτές μου οι διακρίσεις ενοχλούσαν κάπως μερικά αρσενικά παιδιά του χωριού μου. Φυσικά όλοι σχεδόν αυτοί πήγαν στο πανεπιστήμιο.

Αυτή η ιστορία είναι περίληψη μιας εργασίας που έγραψα για το μεταπτυχιακό, η οποία συγκίνησε την καθηγήτρια του Mc Gill University καθώς και το διδακτικό προσωπικό του Λυκείου Καστορείου.

Σημείωση: Ίσως αυτές μου οι επιτυχίες να ήταν η αιτία που το καλοκαίρι του 1948 μου πρότειναν να παίξω το ρόλο της πρωταγωνίστριας στη «Σκλάβο» του Περεισιάδη, παρόλο που ήμουν μαθήτρια της 6^{ης} Γυμνασίου κι όχι της 7^{ης} ή 8^{ης}. Τότε η συγγενική Καστανιάς – Σπάρτης ήταν δύσκολη γιατί το λεωφορείο έπρεπε να το συνοδεύσει στρατιωτική φάλαγγα. (Τότε έγινε η εξόντωση των ανταρτών του Ταυγέτου και Πάρωννα από τους μισθοφόρους των Άγγλων). Γι' αυτό δεν ήθελα να παίξω το ρόλο. Όμως ο γυμνασιάρχης των αρρένων κ. Ευστράτιος Σούπος κι ο μουσικοσυνθέτης κ. Μιχάλης Μαχαίρας επέμειναν να έρχομαι από την Καστανιά να παίξω το ρόλο της πρωταγωνίστριας. Και τους χρωστάω ευγνωμοσύνη γιατί είχα την ευκαιρία να εκφράσω κάποιες θεατρικές μου ικανότητες. Το έργο είχε επιτυχία γιατί είχε και μουσική υπόκρουση (τη μουσική είχε συνθέσει ο κ. Μαχαίρας).

Ελένη Κάντζα – Σουλικιά
Εκπαιδευτικός
με μεταπτυχιακές σπουδές
στη Φιλοσοφία Τέχνης και Παιδείας
στο Mc Gill University του Μοντρεάλ

Το ζεύγυμά μας

Οι φωτογραφίες του σημερινού μας λευκόματος μας παραχωρήθηκαν από τον Ηλία Γρηγοράκη.

Καλύτερη ζωή

Οι συνταγές του Πομπεύκη

Πορτοκαλάδα (της Νίκης Αλατσά)

Υλικά

5 ποτήρια χυμό πορτοκαλιού (κατά προτίμηση ξυνά).
2 ποτήρια χυμό λεμονιού
11 ποτήρια ζάχαρη (2 1/2 κιλά).
Εκτέλεση
Πλένω πολύ καλά με βουρτσάκι τα πορτοκάλια εξωτερικά και τα σκουπίζω με καθαρό πανί. Όταν είναι στεγνά τρίβω με τρίφτη, βγάζω το ξύσμα από τα πορτοκάλια και το βάζω μέσα σε νάυλον ύφασμα ή τούλι. Στίβω τα λεμονοπορτοκάλια και περνάω το χυμό από τουλουπάνι πολύ ψιλό. Ανακατώνω πολύ καλά το χυμό με τη ζάχαρη κατά προτίμηση σε γυάλινο ή πήλινο δοχείο (όχι τάπερ ή εμαγιέ). Σφίγγω σιγά-σιγά το τούλι με το ξύσμα, ώστε να πέφτουν οι στάλες μέσα στην πορτοκαλάδα (εσάνς). Βάζω το χυμό σε αποστειρωμένα

μπουκάλια κατά προτίμηση μικρά.

Χυμός ντομάτας (της Νίκης Αλατσά)
Πλένω πολύ καλά τις ντομάτες, αφαιρώ όλα τα μαυραδάκια και τις κόβω σε τέσσερα-πέντε κομμάτια. Σπυραλατίζω με χοντρό αλάτι και τις βάζω σε ταψί πλαγιαστό ώστε να φεύγει το νερό. Το άλλο πρωί τις περνάω από το μύλο και τις βάζω σε σακκούλι να στραγγίξουν. Τις βάζω στη φωτιά και τις αφήνω 30' της ώρας από τη στιγμή που αρχίζει το βράσιμο. Βάζω σε αποστειρωμένα μπουκάλια.

Είναι από τη μακαρίτισσα Νίκη αγαπημένη σύζυγο του Δημήτρη Αλατσά.

Η ίδια έφτιαχνε εξαιρετικούς κουραμπιέδες, βάζοντας μέσα στη ζύμη όταν τους έπλαθε, ένα μικρό μπαλάκι βανίλιας (υποβρύχιο).

Στα παλιά τετράδια της μαμάς

• Συνταγές
• για την ομορφιά
• του προσώπου

• Το καθάρισμα του προσώπου (ντεμακιγιάζ)

• Το πρόσωπό μας χρειάζεται καθημερινά καθάρισμα με κρέμα, που εύκολα και φτηνά μπορούμε να φτιάξουμε. Η κρέμα αυτή θα πρέπει να είναι ανάλογη με την ποιότητα του δέρματός μας. Θα πρέπει όμως κατά διαστήματα να την αλλάζουμε. Σ' αυτή την περίπτωση της μικρής εναλλαγής, θα χρησιμοποιούμε λάδι ελιάς, αν έχουμε κανονικό δέρμα. Λίγο ξυδόνερο ή λίγο ελαιόλαδο ή χτυπημένο ασπράδι αυγού, που βοηθάει να κλείνουν οι πόροι, για λιπαρά δέρματα. Λίγη καθαρή λανολίνη ή αμυγδαλόλαδο, όσες έχουμε δέρμα ξηρό.

• Κρέμα καθαρισμού με λανολίνη

(για όλα τα δέρματα)

υλικά: 15 γραμ. φυσικό κερί, 25 γραμ. λανολίνη, 85 γραμ. ελαιόλαδο ή λάδι από αβοκάδο, 25 γραμ. αφέψημα από βότανα, 2 σταγόνες από εσάνς της προτίμησής σας. Ανακατεύουμε το κερί με τη λανολίνη και τα λιώνουμε σε μπεν-μαρί. Όταν ενοποιηθούν, προσθέτουμε το λάδι. Τα απομακρύνουμε απ' τη φωτιά και προσθέτουμε το αφέψημα απ' τα βότανα και το μυρωδικό λάδι. Ανακατεύουμε ώσπου να αραιώσει το μίγμα. Φυλάμε την κρέμα σ' ένα καλά κλεισμένο βάζο. Κάθε φορά που θέλουμε να καθαρίσουμε το πρόσωπό μας, απλώνουμε λίγη κρέμα παντού και μετά σκουπίζουμε το δέρμα με βαμβάκι.

Πηγή: "Τα τετράδια της γιαγιάς"
Hélène Yernerey- Marie Annick Jaumin, 1981, εκδόσεις ΑΚΙΔΑΛΙΑ

Βεράντα και κήπος

Πολλαπλασιασμός γαρδένιας

Κόβω ένα κλαράκι γαρδένιας, το βάζω σε καστανόχωμα και το σκεπάζω με νάυλον διαφανές ή ποτήρι γυάλινο που το στρίβω πολύ καλά στο χώμα. Το ποτίζω κάθε μέρα. Σε τρεις μήνες θα βγάλει καινούργιο φύλλο και είναι έτοιμο για φύτεμα.

Από τον πραγματικό φίλο και εξαιρετικό γνώστη του βουνού, Αδραχτά Γιώργο.

Αυτές οι συνταγές γράφτηκαν το καλοκαίρι του 1986, όταν κάναμε διακοπές στη Λουσίνα.

Λώρα Πελεκάνου

• Ο τότε Πρόεδρος Ι. Δημητρακάκης με τον Νομάρχη στα Τρία Αυλάκια σε εργασίες σκυρόστρωσης του δρόμου. Προσέξτε τις γυναίκες που εργάζονται ως εργάτριες.
• Φωτογραφία Β. Λαγανά, από το αρχείο του Δημ. Δημητρακάκη.

“Ξενοδοχείον ύπνου ΤΟ ΠΟΛΥΔΕΥΚΕΙΟΝ” και “Ζυθεστιάτοριον” του Μωυσή Κελεσίδη, σε ένα στιγμιότυπο από μια ξεχασμένη Καστανιά.

Η προσφυγούλα

Αρχοντονιός παντρεύεται
και παίρνει προσφυγούλα
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Κι η μάνα του σαν τ’ άκουσε
τα δέντρα ξεριζώνει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Πιάνει δυο φίδια ζωντανά
και της τα τηγανίζει
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Έλα νύφη, έλα να φας φαϊ
ψάρια τηγανισμένα
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Και με την πρώτη πηρουσιά
η καρδιά της φαρμακώθη
προσφυγούλα μαυρομάτα μο
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Δόμ’ πεθερά λίγο νερό
να σβήσω το φαρμάκι
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Και τα δυο τραγούδια περιλαμβάνονται στη συλλογή των μαθητών της περιβαλλοντικής ομάδας 1994-95 του Γυμνασίου-Λυκείου Καστορείου.

Εψές το δειλινό

Νεψές το δειλινό
κι εψές το βράδυ-βράδυ
περνάει ένα παιδί
περνάει ένα παλικάρι
κι έπαιρνε γιαρέ
κι έπαιρνε παντινάδα
και με ξύμνησε
σου ύπνου τη γλυκάδα
και με γέλασε,
πως ήταν ο αδερφός μου
και με φίλησε,
στα μάτια και στο φρύδι,
και στο μάγουλο
που ‘χε το κοκκινάδι
και κιτρίνισε.

Το τραγούδησε η
Σταυρούλα Μιχαλοπούλου

Εδώ νερό δε βρίσκεται
μα ειδέ κρασί πουλιέται
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Δος μου εσύ ταιράκι μου
να σβήσω το φαρμάκι,
προσφυγούλα μαυρομάτα μου
σε κλαίν’ τα μάτια μου.

Σύμφωνα με μαρτυρία της Φλώρας Μιχαλοπούλου που μας το τραγούδησε, αυτό το τραγούδι δημιουργήθηκε όταν ήρθαν οι Πόντιοι στην Ελλάδα.

Οι μαθητές παρουσιάζουν Βρεττάκο

Με τη συμπλήρωση εκατό χρόνων από τη γέννηση του ποιητή Νικηφόρου Βρεττάκου, το 2012, χαρακτηρίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού έτος Βρεττάκου. Πλήθος εκδηλώσεων στη Λακωνία αλλά και σε όλη την Ελλάδα τιμούν το έργο του. Προς τιμήν του οι μαθητές του Γυμνασίου και Λυκείου Καστορείου, με την επιμέλεια της καθηγήτριας φιλόλογου κ. Χαρίκλειας Αλεξοπούλου-Μπακογιάννη και τη στήριξη του Γυμνασιάρχη κ. Μιχάλη Καλομοιρή, παρουσίασαν το έργο του ποιητή και θεατρική παράσταση με θέμα «Ο Ποιητής και η Σιωπή του» σε συγγραφή-κείμενα της κ. Χαρίκλειας Αλεξοπούλου-Μπακογιάννη. Επίσης έγινε προβολή έκθεσης φωτογραφίας με θέμα «Οδοιπορικό στα γραφικά χωριά του Ταΰγétου» και ντοκιμαντέρ της Αθανασίας Δρακοπούλου, όπου μέσα από το ποιητικό του έργο ο ποιητής αυτοβιογραφείται αλλά κυρίως βιογραφεί τον αιώνα του. Η παρουσίαση έγινε στις 22/6/2012 στο Πολιτιστικό Κέντρο «ΜΠΑΚΗ» με τη στήριξη του Πολιτιστικού Συλλόγου «ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ», ο οποίος βράβευσε τους συμμετέχοντες μαθητές και τους απένευσε επαίνους για τη σπουδή και την ενεργή συμμετοχή τους σε δράσεις, που αφορούν στην πολιτιστική κληρονομιά μας. Τίμησε ιδιαίτερα την καθηγήτρια κ. Χαρίκλεια Αλεξοπούλου-Μπακογιάννη και απένευσε πλακέτες στα δύο Σχολεία μας Γυμνάσιο και Λύκειο για την παρουσίαση αυτή και την προσφορά τους στην τοπική μας κοινωνία. Την εκδήλωση παρακολούθησαν γονείς των μαθητών, εκπρόσωποι φορέων και πολύς κόσμος.
Ε.Β.

Δημήτρης Πετσετίδης: Ο Λάκωνας που τάραξε τα νερά

Και σκιτσογράφος με ιδιαίζον στυλ αλλά και χιούμορ.

Στις 29 Μαΐου οι εκδόσεις Μεταίχμιο παρουσίασαν το καινούριο βιβλίο του Δημήτρη Πετσετίδη «Εν Οίκω». Για το βιβλίο και το συγγραφέα μίλησαν ο συγγραφέας Θαν. Βαλτινός, ο κριτικός Δημ. Ραυτόπουλος και ο συγγραφέας- μεταφραστής Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασάκης.

Και οι τρεις τους εξήρασαν τόσο τη λογοτεχνική παρουσία του Σπαρτιάτη συγγραφέα όσο όμως και το ήθος του. Ενδεικτικές της θέριμης με την οποία κοινό και κριτικοί υποδέχτηκαν τη νέα συλλογή διηγημάτων του Δ. Πετσετίδη είναι και οι δυο απόψεις σημαντικών ανθρώπων του πνεύματος που καταχωρούμε στη συνέχεια:

“Και στην έβδομη διηγηματογραφική του συλλογή, η φράση του Δημήτρη Πετσετίδη είναι λιτή, διαθέτει περιγραφική ακρίβεια και υφολογική σαφήνεια. Δεν βρίσκουμε πάθος, βαθιά νοσταλγία και ισχυρή συγκίνηση, παρά μόνον όση επιτρέπουν να φανεί η αποδοχή του αφηγητή και η συμφιλίωσή του με την απώλεια του παιδικού και του νεανικού παραδείσου”. (Ελισάβετ Κοτζιά, *Η Καθημερινή της Κυριακής*).

“Δεκαπέντε ιστορίες γραμμένες με αριστο-

τεχνικά ελεγχόμενο λυρισμό, με τη νοσταλγία στο ρελαντί και τη συγκίνηση να πλανιέται σαν μύρο στον αέρα, [ο Πετσετίδης] μας μεταφέρει στο παρελθόν, για να γνωρίσουμε το παρόν και να εφεύρουμε το μέλλον”. (Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασάκης, *LIFO*)

Ο Δημήτρης Πετσετίδης γεννήθηκε στη Σπάρτη στις 2 Αυγούστου 1940. Σπούδασε μαθηματικός στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και εργάστηκε στην ιδιωτική εκπαίδευση ως φροντιστής. Από το 1977 δημοσιεύει διηγήματά του στην εφημερίδα Τα Νέα, στα περιοδικά Το Δέντρο, Γιατί, Η Λέξη κ.α. Ένα διήγημά του, το 1981, πήρε έπαινο στον Β΄ πανελλήνιο διαγωνισμό της εφημερίδας Η Καθημερινή. Το 1986 κυκλοφόρησε το πρώτο βιβλίο του με διηγήματα: Δώδεκα στο δίφραγκο. Το 2011 τιμήθηκε με το βραβείο Ουράνη από την Ακαδημία Αθηνών για το σύνολο του έργου του στο διήγημα. Ευάριθμα διηγήματά του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά και στα γερμανικά. Ο Δημ. Πετσετίδης εκτός από φτασμένος συγγραφέας είναι και εξαιρετικός σκακιστής με σημαντικότερες διακρίσεις, δρόμο που ακολούθησε κυρίως και η κόρη του Μαρία, αλλά και σκιτσογράφος με ιδιαίζον στυλ αλλά και χιούμορ.

Επισκεφθείτε τον προσωπικό του δικτυακό τόπο: www.petsetidis.gr

Βιβλία

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ
Χτυποκάρδια στο κρανίο
Εκδόσεις Καστανιώτη

Στο βιβλίο αυτό έχουν συγκεντρωθεί σαράντα πέντε ευθυμογραφήματα, που είχαν δημοσιευθεί σε εφημερίδες, με ιδιαίτερο ύφος γραφής.

Μια ανάσα δροσιάς μέσα στο Καλοκαίρι. Είναι ένα βιβλίο που βγάζει άπλυτα στη φόρα και ρίχνει λάδι στη φωτιά.

Μέσα στα κείμενά του αποτυπώνεται η σύγχρονη εικόνα του νεοέλληνα, που πάει κόντρα στην παλιά του εικόνα. Για αναγνώστες που αναζητούν στο σήμερα την περιπέτεια από το μέλλον και την ανθρωπιά από το παρελθόν.

Βαρβάρα Κεμερίδου.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΓΑΤΣΙΟΣ
«Ιπποφαές»,
Εκδόσεις ΑγροΤύπος,
Αθήνα 2009

Το βιβλίο δίνει λεπτομέρειες για μία πολλά υποσχόμενη καλλιέργεια που έχει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης στη χώρα μας.

Καλλιέργειά του μπορεί να γίνει και στην περιοχή μας σε ξερικά εδάφη. Περιέχονται πληροφορίες για την καλλιέργεια, τις μεθόδους πολλαπλασιασμού, τη συγκομιδή και τα μεταποίηση καθώς και οικονομικά στοιχεία. Το ιπποφαές αποτελεί μία πιθανή νέα καλλιέργεια για τη χώρα μας που μπορεί να λύσει πολλά προβλήματα στο γεωργικό και μεταποιητικό τομέα.

Ε. Λαμπτή

Ζούμε στην Καστανιά

Μικρές πληροφορίες για τη ζωή των κατοίκων της περιοχής της Καστανιάς

Συλλογή πληροφοριών- επιμέλεια κειμένων: **Ε. Βλαχογιάννη**

Επειδή, πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας, να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΣ
Από Αμερική ήλθαν: Ο Ηλίας Ρουμελιώτης του Γεωργίου με τη σύζυγό του Παναγιώτα, ο Κώστας Κουτρομπής του Πανάγου με τη σύζυγό του Ζωή, η Πόλα Αγγελοπούλου του Δημητρίου, ο Ηλίας Τσίγλης του Κων/νου, ο Χρήστος Παναγάκης του Ιωάννη με τη σύζυγό Κατερίνη, ο Γεώργιος Νικολόπουλος του Νικολάου, ο Δημήτριος Καλλιάνης του Κων/νου με τη σύζυγό του, ο Αναστάσιος Ρουμελιώτης του Ιωάννη, ο Νικήτας Σπαράγγης του Ηλία, ο Θεοφάνης Μουτής του Παναγιώτη με τον γιό του Παναγιώτη και ο Χαράλαμπος Χίος του Νικολάου με τον γιό του Στράτο.

Από Αυστραλία: Ο Δημήτριος Ζούζουλας του Παναγιώτη, ο Παναγιώτης Κονιδιτσιώτης του Κων/νου με τη σύζυγό του και τον γιό τους, η Δέσποινα Κακούνη του Αναστασίου, ο Γεώργιος Καλαβρυτινός του Αριστοφάνη και ο Ευθύμιος Γυλοπίδης με τη σύζυγό του Αντωνία. Η συνεργάτης του περιοδικού Αντζελα Βασιλά το γένος Γ. Αλειφέρη με το σύζυγό της Προκόπη.

Από Καναδά: Ο Παναγιώτης Λάμπρος του Κων/νου με τη σύζυγό του Βούλα, ο Γεώργιος Λιναρδάκης του Βασιλείου, ο Γιάννης Κάτσιος του Δημητρίου με την σύζυγό του Ελένη και ο Νίκος Ρουμελιώτης του Ιωάννη με τη σύζυγό του Παναγούλα και την εγγονή τους Νικολέτα.

ΓΑΜΟΙ

Η Αριστέα Μαρούλη του Ηλία και ο Λεονάρδος-Ευστάθιος Οικονομόπουλος του Παναγιώτη παντρεύτηκαν στις 05/05/2012 στον Ι.Ν. Αγίου Τρύφωνα στην Αμαλιάδα.

Στους νεόνυμφους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι με καλούς απογόνους.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Κυριακή και ο Θανάσης Βλαχάκης του Ιωάννη και της Φανής απέκτησαν στις 22/2/2012 ένα κοριτσάκι.

Η Νικολέτα Σκαφιδά του Γεωργίου και ο Ιωάννης Μορογιώργος απέκτησαν στις 13/03/2012 το δεύτερο κοριτσάκι τους.

Η Αναστασία και ο Χρήστος Πάντος του Σπυρίδωνος μετά τον γιό τους Σπύρο, απέκτησαν στις 11/04/2012 δίδυμα κοριτσάκια.

Η Δήμητρα και ο Βασίλης Γαρυφάλλης απέκτησαν στις 26/05/2012 ένα κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν και τα νεογέννητα να είναι καλότυχα και ευτυχισμένα.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Η Κατερίνα Κραμποβίτη του Ιωάννη και ο Δημήτριος Τουρκοκώστας του Ιωάννη βάπτισαν το κοριτσάκι τους στις 18/12/2012 και του έδωσαν το όνομα Ιωάννα.

Η Έρση και ο Δημήτριος Αλεξάκος του Κων/νου βάπτισαν στις 27/05/2012 το κοριτσάκι τους και του έδωσαν το όνομα Ευδοκία-Κωνσταντίνα (Ευήνα).

Η Ελένη Λιάπη (κόρη της Ποτούλας Λιάπη-Αλειφέρη) και ο Δημήτρης Ζάκας βάπτισαν στις 24/06/2012 το αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα Επαμεινώνδας.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν και τα νεοφώτιστα να ευτυχήσουν στη ζωή τους.

ΠΕΝΘΗ

Η Αγγελική Αμανατίδου-Λουκουζά του Σταύρου πέθανε στη Μαγούλα Σπάρτης στις 03/04/2012 σε ηλικία 73 ετών.

Η Κωνσταντίνα Παρασκευοπούλου του Σπυρίδωνος πέθανε στις 04/04/2012 στο Παλιό Φάληρο Αττικής σε ηλικία 79 ετών.

Ο Χρήστος Αλειφέρης του Γεωργίου πέθανε στις 24/05/2012 στην Αμερική σε ηλικία 91 ετών.

Η Βασιλική Θεοφιλοπούλου του Δημητρίου πέθανε στην Αθήνα στις 14/06/2012 σε ηλικία 93 ετών.

Η Στέλλα Γυλοπίδου-Χρυσοβέργη πέθανε στον Πειραιά στις 28/06/2012 σε ηλικία 86 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Στο τεύχος 16, σελίδα 12, "Επίσκεψη στα σύγχρονα Σερβέικα" στήλη 2η, στίχος 14, λέξη Αντιμνήσιο: το ορθό είναι Αντιμήνσιο(αντί+ λατ. mensa=Τράπεζα). Χρησιμοποιείται για την τέλεση Θείας Λειτουργίας ως "φορητή" Αγία Τράπεζα.

Β. Κ.

Ο Διαμαντής Βαριαδάκης του Ιωάννη πέθανε σε ηλικία 64 ετών αντί 67 που γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Ο συμπατριώτης μας Χρήστος Νικολάου Χαρόπουλος ανέλαβε Προϊστάμενος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση, στο Υπουργείο Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Του ευχόμαστε δύναμη και καλή επιτυχία στο έργο του.

► Η Ευγενία Μάρκου πρόσφερε χρήματα για την αγορά μιας παραδοσιακής στολής στη μνήμη του πατέρα της Χαράλαμπου Λαμπτή.

► Η Αντζελα(Κική) Βασιλά και Δήμητρα Καντζάβελου έδωσαν οικονομική ενίσχυση στον Σύλλογό μας στη μνήμη των γονέων τους Γεωργίου και Σταματικής Αλειφέρη.

Νέες γεύσεις παντρεμένες με την παραδοσιακή μας κουζίνα, αλλά και καφέ-ποτά προσφέρουν ο Δήμος Διπλάρης με τη σύζυγό του Γιούλη στο καφέ-μεζεδοπωλείο, που άνοιξαν στις αρχές του Καλοκαιριού στην ωραία πλατεία του χωριού μας. Τους ευχόμαστε καλές δουλειές.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΑΣ

Χειρουργός Κτηνίατρος
Μεταπτυχιακό Δίπλ. Χειρουργικής
Παν. GUELPH Καναδά

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ:

10:00 - 1:00 (πρω) & 6:00 - 9:00 (απόγευμα)

Ελ. Βενιζέλου 4, 166 75 Γλυφάδα - τηλ. 210.9647.747
τηλ. ανάγκης: 6944.943.634

Ζούμε στην Καστανιά

ΧΟΡΗΓΟΙ

Αθανασόπουλος	Σταν Γερμανός
Αθανάσιος	Καίτη Ζαφίρου
Πιπίτσα Γενοβέζου	Δήμητρα Καντζάβελου
Παναγιώτης Γαρουφάλης (Καναδάς)	Γιώργος Κουτρομπής
Δημήτριος Κακαφλίκας	Σταμάτης Κουτρομπής
Από Αυστραλία:	Κων. & Νίκη Λαγανά
Σίδνεϋ:	Πήτερ Μανιάτης
Νίκος Αλειφέρης	Γιώργος Νταλιούρης
Σαμ Αλειφέρης	Αντζελα Σκιαδόπουλου
Γιώργος Βαρούτσος	Σύλλογος «Ωραία Ελένη»
Ηλίας Βαρούτσος	Μελβούρνη:
Νίκος Βαρούτσος	Ευθύμιος Γυλοπίδης
Αντζελα Βασιλά	Μαρία Τριανταφάρος

Evrofas Clean

Καθαρισμός:
Δερμάτινα
Μοκέτες
Σαλόνια - Χαλιά
Στρώματα

Λυκούργου 30, Σπάρτη - Τηλ. 27310 21349

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Η Αγγέλα Σκρουμπέλου άνοιξε νέο μικροβιολογικό εργαστήριο.

Ελευθερίου Βενιζέλου 64, Νέα Σμύρνη
Τηλ.: 210 9386840, 6934251826

ΠΡΑΤΗΡΙΟ

ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ & ΛΙΠΑΝΤΙΚΩΝ

- ΜΠΑΤΑΡΙΕΣ
- ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
- ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

Θεοδωρακόπουλος Παναγιώτης

Καστόρι

Τηλ.: 27310 57515 & 57811 • Κιν.: 6973209820

ΨΗΣΤΑΡΙΑ Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ

ΓΚΛΕΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΤΣΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ - ΤΗΛ. 27310 61057

Της τελευταίας στιγμής

Ο Πολυδεύκης στις 8 Σεπτέμβρη, ημέρα γιορτής της Γέννησης της Θεοτόκου, πολιούχου μας, θα βάλει λεωφορείο από την Αθήνα για το Καστόρι. Δηλώστε συμμετοχή στα μέλη του ΔΣ.

Στο Κυπαρισσάκι προς την κορυφή του Αγιάνην έπιασε φωτιά την Τρίτη 31 Ιουλίου μετά από κεραυνό.

Η έντονη ευτυχώς βροχόπτωση και η άμεση επέμβαση των πυροσβεστών και των κατοίκων δεν άφησε περιθώρια επέκτασης και νέων περιπετειών.

Τζάκια - Ψησταριές - Επενδύσεις - Πέτρα

ΠΑΝΝΗΣ ΚΑΚΟΥΝΗΣ

Γαυδένιας 11 - ΚΗΡΟΥΠΟΛΗ - τηλ. 210 5014594 - 6977672846

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ τηλ. 57767
ΟΙΚ. 22217
ΚΙΝ. 6942407789

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

SUPER MARKET
ΕΡΓΑΛΕΙΑ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΑΔΡΕΥΤΙΚΑ
ΧΡΩΜΑΤΑ - ΣΙΔΗΡΙΚΑ
ΕΙΔΗ ΥΓΕΙΝΗΣ - ΠΛΑΚΑΚΙΑ
ΠΕΡΙΦΡΑΞΕΙΣ - ΤΖΑΜΙΑ

ΚΑΣΤΟΡΙ ΤΗΛ / FAX: 27310 57218

Ευαγγελία Νικολοπούλου
Καστόρι Δήμου Πελλάνας - Λακωνία - Σπάρτη
ΤΚ 23100,
τηλ: 27310 57118, 6909482756, fax: 27310 57205
www.kastorihotel.com - www.focusgreece.gr
email: info@kastorihotel.com

Τα νέα της ΛΟΥΣΙΝΑΣ

ΦΑΡΑΓΓΙ ΛΟΥΚΑ (τεχνικό)

Το φαράγγι εντοπίστηκε από την Εξερευνητική Ομάδα Σπηλαίων και Φαραγγιών «ΝΕΔΩΝ» αποτελούμενη από τους: Λευτέρη Δημητρόπουλο, Σταύρο Καρτερολιώτη, Έφη Χριστοπούλου, Τάκη Παραγκίνη και Νίκο Κωτσόβολη.

Η ομάδα εντόπισε το φαράγγι το Δεκέμβριο και από το Μάρτιο μέχρι και το Μάιο πραγματοποίησε 4 εξερευνητικές αποστολές όπου ανέδειξε τον πλούτο του φαραγγιού και σε συνεργασία με το σύλλογό μας αρμάτωσε με ανοξειδωτες πλακέτες και βύσματα τις καταβάσεις. Η διαδικασία ασφάλισης είναι ακόμα σε εξέλιξη και ευελπιστούμε πριν το φθινόπωρο να ολοκληρωθεί ούτως ώστε να είναι στην διάθεση των φίλων του canyoning.

Ο σύλλογός μας έχει αναλάβει το κόστος αρμάτωσης του φαραγγιού και είναι ευγνώμων στην εξερευνητική ομάδα για τη μέγιστη αυτή συνεισφορά της στην εν γένει ανάδειξή του.

2,2 χιλ. μήκος (από Γουρνίτσα) υψομ. διαφ. 567μ. Καταρράκτες 32. Ο μεγαλύτερος 35μ.

Φωτογραφίες και video στην ιστοσελίδα του συλλόγου www.lousina.gr

ΒΡΥΣΙΩΤΙΚΟ ΦΑΡΑΓΓΙ – ΦΑΡΑΓΓΙ ΚΡΙΜΠΙΑ (τεχνικό)

Η ομάδα ΝΕΔΩΝ σε συνεργασία με το σύλλογό μας πραγματοποίησε μια πρώτη εξερεύνηση τόσο στο Βρυσιώτικο φαράγγι (πράσινη λίμνη) όσο και στο φαράγγι από τον

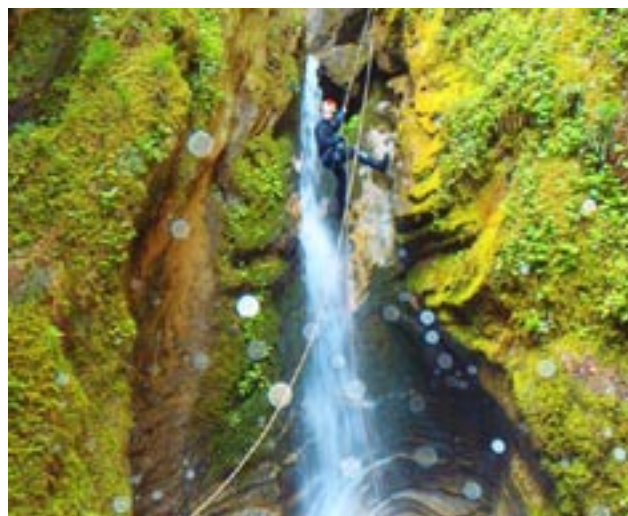
Ποτισιώνα μέχρι τους Σουσιάνους και μπορούμε να πούμε ότι είναι ίδιας ομορφιάς με το φαράγγι του Λουκά. Ελπίζουμε σε σύντομο διάστημα να μπορέσουμε να τα ασφαλίσουμε και να τα αναδείξουμε.

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ Την Κυριακή 10 Ιουνίου 2012 στα πλαίσια της παγκόσμιας ημέρας περιβάλλοντος ο σύλλογός μας υπό την αιγίδα του ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ διοργάνωσε καθαρισμό του τμήματος του φαραγγιού από τη ΓΕΦΥΡΑ μέχρι το ΜΑΡΜΑΡΟΓΕΦΥΡΟ. Ήδη το μονοπάτι είναι στην διάθεση όλων και αποτελεί μια άσση δροσιάς για το καλοκαίρι. Είναι προσβάσιμο από όλους.

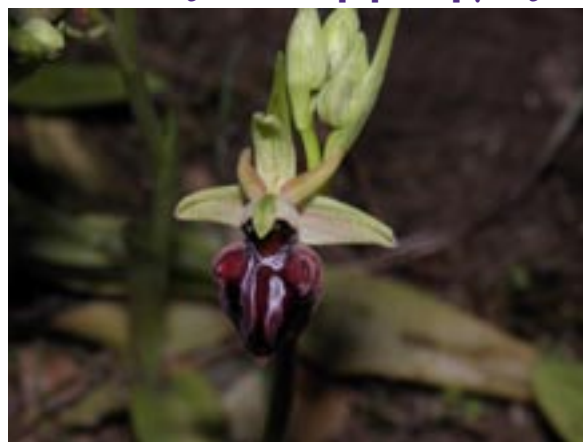
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ

Τον Ιούνιο έγινε καθαρισμός των μονοπατιών Γεωργίτσι-Φαράγγι μύλων-γέφυρα Καστορείου, Λάττα-Βρυσιώτικο-Μεσορράχη-Φαράγγι μύλων, Λάττα-Κούκου Ράχη-κορυφογραμμή-Αγ. Παντελεήμων και Λουσίνα-Σταυρούλης-Αγιάννης. Ο καθαρισμός αν και επίπονος και χρονοβόρος λόγω των πολλών πεσμένων δένδρων από τον ανεμοστρόβιλο κυρίως του Απριλίου θα συνεχιστεί. Ο σύλλογος παρακαλεί όλους φίλους θέλουν να συμμετάσχουν στον καθαρισμό να έλθουν σε συνεννόηση με τα μέλη του ΔΣ. Επίσης ο σύλλογος δαπάνη του Νομικού Προσώπου του Δήμου παρέλαβε 300 σήματα τα οποία θα τοποθετηθούν σε όλα μονοπάτια παρουσιάζουν ελλείψεις.

Ντίνος Λαγανάς

Εικόνες από τη φύση μας

Ορχιδέα

Οι Ορχιδέες είναι καλλωπιστικά μονοκοτυλήδωνα φυτά τα οποία συνθέτουν την οικογένεια των Ορχεοειδών, τη μεγαλύτερη των ανθοφόρων φυτών (Αγγειόσπερων). Στον κατάλογο του Βασιλικού

Βοτανικού Κήπου του Κew βρίσκονται 880 γένη και σχεδόν 22.000 είδη ορχιδέας. Ο συνολικός αριθμός των ειδών ορχιδέας σ' όλο τον πλανήτη εκτιμάται γύρω στις 25.000

φωτογραφία: Βασ. Λαγανάς
κείμενο: Ντίνος Λαγανάς